

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 fillér).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A nyitány.

Budapest, november 4.

(A. K.) A témák, melyek az indemnity-vita anyagát szolgáltatni fogják, ma mind előkerültek. A vita további folyása nem lesz más, mint a variációk az adott témák körül. E témák közé még a pragmatica sanctiót is belekeverte Kossuth Ferenc; olyat állítva, amit sohasem tagadott senki. Állította ugyanis, hogy a pragmatica sanctio mint kötés nem Magyarország és Ausztria között, hanem Magyarország és királya között kötött. Adataihoz fölhozhatta volna azt is, hogy a „pragmatica sanctio” kifejezése a magyar corpus juri-ban 1723-tól kezdve egészen 1848-ig sohasem fordul elő. Sőt mikor az 1723. I., II. és III. törvényeket meghozták, akkor sem volt szó pragmatica sanctióról. III. Károly óta öt trónváltás volt 1848-ig, — de egyetlen királyi hitlevélben sem fordult elő a pragmatica sanctio kifejezése. Egyetlen esetben, a II. Lipót trónralépésekor, emlegeti az udvari kancellár az országgyűléshez intézett leiratban a királyi hitlevél elkészítését és a koronázást sürgetvén, a pragmatica sanctiót, — de az országgyűlés nem reagált e kifejezésre és sem a hitlevélben, sem a felirathoz nem említette azt. Csak az 1848-iki törvények bevezetésében fordul elő e kifejezés először, mondván: „Ennek következtében az ország és ahhoz kapcsolt részek Karai és Rendei nem késtek... figyelmüket azokra fordítani, miket az összes magyar népnek jogban és érdekekben egyesítése, az ország törvényes önállása és függetlensége, a *pragmatica sanctio* által vele *válthatlan kapcsolatban álló tartományok iránti törvényes viszonyai*” stb. De az, hogy e kifejezés az 1848-iki törvények bevezetésében előfordult, alapja lón annak, hogy onnan kezdve a pragmatica sanctio az 1723 : I., II. és III. törvényeknek rövidre vont technikus terminusa legyen. Így került

bele az 1867 : XII. törvénycikkbe is; de azt megelőzőleg úgy az 1861-iki országgyűlésen, mint 1867-ben a hatvanhetes bizottság ülésén Deák Ferenc által végleg tisztába hozott annak ugy közjogi tartalma, mint összes vonatkozása. Ezt a kérdést tehát feljuttani és vita tárgyává tenni többé nem lehet. S még kevésbé lehet belőle mást következtetni, mint amit Deák Ferenc következtetett, s a magyar országgyűlés elfogadott. Ugyanaz a következtetés, melyet ma Kossuth Ferenc megkísérelt, szintén előfordult már egyszer és pedig Tisza Kálmán által a hatvanhetes bizottságnak 1867. január 29-iki ülésén, — amikor is Deák Ferenc ezt a következtetést „szójtéknek” nevezte. S ma sem egyéb.

Ezzel azonban mitsem akarunk levonni a Kossuth Ferenc mai beszédének érdeméből; s szívesen elismerjük, hogy e beszéd a függetlenségi párt vezérének álláspontjából igen jól átgondolt s nagy parlamenti ildomossággal és előkelő nyugalommal előadott szónoklat volt. S értékéből az sem vonhat le semmit, hogy midőn Kossuth Ferenc azt fejtegette, hogy minő föltevések (nem akarjuk mondani: minő *utógondolatok*) mellett ment bele a függetlenségi párt az 1899 : XXX. törvénycikk elfogadásába, — akkor Kossuth Ferenc önkéntlenül elszólta magát s elismerte, hogy Széll Kálmánnak „szerecséje” lett az, hogy habár elérkezett az 1902-iki végterminus s habár az új autonóm vámtarifa még nincs az országgyűlés előtt, — de a külföldi szerződéseket a külállamok közül egyik sem készült felmondani. S ezzel az önkéntelen beismeréssel hatálytalanná válik minden oly interpretáció, mely a kormány eljárását ellentétbe asarná hozni akár a paktummal, akár az 1899 : XXX. törvénycikk betűivel. Mert hisz magából a törvényből következik, hogy mihelyt a külföldi szerződések automatik tovább tolatnak, velük megy párhuzamosan minden feltétel, mely a status quo fenntartásához és

a viszonyosság megtartásához van kötve. S miután az 1899 : XXX. törvénycikk csak a *jogot* adja meg a külföldi szerződések felmondására, de sem a külföldöt, sem a magyar kormányt *nem kötelezi* erre: tehát sem ok, sem alap nincs, hogy a kormányt akár kényszeríteni, akár vádolni lehessen. S a kérdés veleje az, hogy a függetlenségi párt, midőn az 1899. XXX. törvényt elfogadta s ennek mai szövegezésébe belenyugodott, azt hitte, hogy a kormánynak csapdát állított; — most azonban kénytelen belátni, hogy a szerencse Széll Kálmánnak kedvezett s a csapda nem csapódott össze.

Ami a függetlenségi párt vezérének többi kijelentését illeti, azok valóban terhes felhőket jelentenek a magyar parlamentarizmus egén, ha nem Széll Kálmán ülne a miniszterelnöki széken, akivel szemben ezeknek a terhes felhőknek nincsenek, mert nem lehetnek sujtó villámaik. De ne bocsátkozzunk jövődölesekbe. A vita folyamán, akármilyen hosszú lesz is és akármilyen heves lesz is, — minden ki fog derülni.

A néppárt vezérszónoka gróf Zichy János volt, s mint mindig, ugy ma is elegáns modorban beszélt. Feltűnt azonban, hogy midőn a kiegyezési kérdésekről szólt, azt hangsúlyozta, hogy a néppárt az ország érdekei mellett tekintettel akar lenni a *monarchia érdekeire is*. Miért tűnt föl ez a hanguly? Azért, mert nem a függetlenségi párthoz, hanem a kormányhoz volt adresszáva. *Vagy talán még feliebb*. S éppen a mai nehéz pillanatban, amikor a kormány még mindig nincsen abban a helyzetben, hogy a kiegyezés kérdésében az utolsó szót kimondhatta volna, egy oly kijelentés, mely az ország érdekei mellett a „monarchia” érdekeit is hangsúlyozza, mindenesetre különös.

A függetlenségi párt másik árnyalatának nevében Holló Lajos beszélt, s az ő beszéde volt a mai ülésnek legérdekesebb mozzanata. E beszéd rendkívüli őszinteséggel és impo-

TÁRCA

Egy hölgy, akit üldöznek.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Molnár Ferenc.

(Történik hat órákor este az Andrássy-uton, a nagy villamos lámpák és a ragyogó kirakatok fényében. A kisasszonyt egy székre kíséri a szobalány. Sietve mennek, a szobalány valamiképpel a kisasszony mögött. A kisasszony tizenöt éves.)

A kisasszony: Na nézze, Eszti. Hát nem érdekes?

A szobalány: Igen.

A kisasszony: Már a Dorottya-utcában kezdte. A Föld-utca sarkán elkezdte üldözni és azóta folyton a sarkában van.

A szobalány: Mit bántja ez a kisasszonyt?

A kisasszony: Hogy mit bánt? Már bocsásson meg, de én éppugy ki vagyok téve az ilyen szemtelenségnek, mint ez a szegény hölgy. Egészen nyugodtan ment, és az az aszfaltbetyár elkezdte üldözni. Ha én férfi volnék, most kapna tőlem.

A szobalány: Ugyan tessék hagyni. Majd elintézi az.

A kisasszony: Felforr bennem a vér, ha ilyesmit látok. Nézze... nézze...

(Mind a ketten feszült figyelemmel nézik az előttük haladó hölgyet, akinek szemtelen módon a sarkában jár egy ragyános uriember.)

A szobalány: Nem fordulunk be itt?

A kisasszony: Nem. Csak menjünk tovább.

Menjünk utánuk. Most már kíváncsi vagyok, hogy ez az aszfaltbetyár meddig megy el az arcátlanágban. Nézze... nézze... most majdnem megéri a karjával... látja, milyen közel megy hozzá?

A szobalány: Látom. Forduljunk be, hagyjuk őket, kisasszony.

A kisasszony (izgatottan): Nem. Hadd látom, mire képesek Pesten a fiatal emberek. És majd megmutatom én magának! Eszti, ha az az ember nagyon szemtelen lesz és annak a szegény hölgynek segítségre lesz szüksége, én odaugrom és kikaparom a szemét.

A szobalány: Nem érdemes, kisasszony. Ne tessék belekeveredni az ilyesmibe. Ha annak a hölgynek nem tetszik, mért nem fordul vissza és mért nem szidja össze azt az urat?

A kisasszony (meglepetten): Hogy mért nem fordul vissza?

A szobalány: Igen.

A kisasszony: És hogy mért nem szidja össze?

A szobalány: Igen.

A kisasszony: Hát maga visszafordulna és összeszidná?

A szobalány: Vissza biz én. Össze-vissza szidnám. Még egyebet is kapna. Jöjjön, kisasszony, forduljunk be.

A kisasszony: Nem. Most már csak azért sem. Látta, annak a szegény hölgynek igaza van. En se fordulnék meg. Tavaly egyszer, mikor egyedül mentem a köruton, egy ur utánam jött és folyton beszélt hozzám a hátam mögött. Éreztem, hogy végigfut rajtam a hideg, a torkom is eiszorult és úgy féltem, hogy hátra se mertem

nézni. Oh, én nagyon tudom érteni, hogy mért nem szól rá az a szegény hölgy. Nézze... nézze...

A szobalány (hirtelen): Forduljunk be, kisasszony. (Megáll.)

A kisasszony: Jöjjön... (beleje kapaszkodik és magával húzza)... nézze... nézze... Eszti, én reszketek, olyan szemtelen az az ember...

A szobalány: De kisasszony...

A kisasszony: Eszti... nincs itt valahol rendőr? Nézze... most egészen melléje ment...

A szobalány: Nem tudom, minek nem hagyja békében őket a kisasszony. Van annak is szája, mért nem hívja ő a rendőrt?

A kisasszony: Én értem, hogy mért nem hívja. Ezt maga nem érti.

A szobalány: Ezt a kisasszony nem érti.

A kisasszony: Dehogy nem... Én se mertem volna hívni. Nézze...

A szobalány: Nahát kisasszony, ha most rögtön nem tetszik velem jönni ide az utcába, akkor megmondom a nagyságának.

A kisasszony (hátdroztottan): Mondja meg.

A szobalány: Hát nem tetszik jönni?

A kisasszony: Nem.

(Hirtelen megáll.)

A szobalány: Jesszus...

A kisasszony (a szivére teszi a kezét): Most megszólította...

A szobalány (némán áll.)

A kisasszony: Nézze... Eszti... Nézze... Megszólította. A szegény hölgy megállt.

A szobalány: A kisasszonynyal nem lehet bírni.

A kisasszony: Most össze fogj szidni...

náló erkölcsi bátorsággal terjeszkedett ki nemcsak a nagy, hanem a legkényesebb kérdésekre is. Egy olyan reveláció volt, mely a sablonokon messze felül emelkedett. Kiindulási pontul természetesen Holló Lajos sem választotta mást, mint a bizalmatlanságot a kormánnyal szemben. De nem maradt meg e szűk keretek között, — hanem rávette zsemeit a nemzeti erő kifejtésének ama számos akadályaira, melyek közt nem a legutolsó az, hogy az együtt érző s egy célra törő elemek sok esetben nem tudnak egymással egyesülni, — mert elválasztja őket egymástól az 1867-iki alap. Pedig bármit tartunk is az 1867-iki alapról, tényleg pártkülönbség nélkül valamennyien az alapon állunk. Ezen az alapon teljesítjük a közös teherviselést, a véradót. S mégis ez az alap mint elválasztó vonal szerepel és ez okozza, hogy a nemzeti erő kifejtése, még a legszenvedőbb ideálok érdekében is, rendesen alul marad.

Nagy igazság ez, kivált ha azzal a perspektívával együtt nézzük, melyre Holló Lajos rámutatott, amelybe befoglalta a parlamentit és az adóreform nagy kérdéseit. Ritkán hallottunk a magyar parlamentben ilyen őszinte szót; kivált mikor a *latifundiumoknak* biztosított jogtalan előnyökre mutatott rá, melyek kivételnek ama kulturális kötelezettségek alól, melyeknek terhei kizárólag a közégek lakosainak, tehát a *kis existenciáknak* vállaira nehezdednek. Ez így van. Aminthogy a parlament reformnak ama formái mellett is, melyeket Holló Lajos a választói jog kiterjesztésében előhozott, — gondtalanul nem lehet elismerni. S ha valaki ezeket az eszméket fölveti a parlamentben, érdemes munkát végez, mert termékenyít és lökést ad ama kibontakozás felé, melynek végcéljai, ha a távol jövőben derengenek is, — de azért még sem chimérák. Sőt nagyon közel érintik a jelent is.

A nyitány tehát elég gazdag volt. S magán viselte annak bélyegét, hogy nagy elhatározó pillanatok előtt áll az ország. Oly pillanatok előtt, melyek elől sem kitérni nem lehet, sem azokat elszalasztani nem szabad. — Csakhogy ezeknek felismerésére éber és hideg szemek kelljenek, — nem pedig olyanok, melyeket a szenvedély borít el.

Az indenmitás.

Budapest, november 4.

Szarka osztróg a ház tetején — vendég áll a házhoz. Így tartja a babona. S lehet benne valami, hogy az obstrukció csakugyan kopogtat.

Nem... beszél vele... nézze, Eszti, szóbaáll vele...

A szobalány: En mondtam, hogy ne menjünk utánuk.

A kisaszony: Most tovább mennek... együtt...

A szobalány (némán áll).

(Az üldözött hölgy vidám cseregésbe merül az üldöző urral. Kedélyesen mennek egymás mellett és az uriember olyan közel van a hölgyhöz, hogy majdnem egymásnak támaszkodva mennek.)

A kisaszony (szorongó hangon): Mi ez? Mi ez?

A szobalány: Tessék jönni. Legalább most.

(Az üldözött hölgy és az uriember egyszerre megáll.)

A kisaszony: Most megálltak. Most... most fogja pofonutni...

A szobalány (némán döglög).

A kisaszony: Most az aszfaltbetyár visszafordult...

(Kis szünet.)

A szobalány (résztvevő női a kisaszonnyal).

A kisaszony: Es a hölgy is visszafordult... Mi ez?

(Újabb szünet.)

A kisaszony: Errefelé jönnek... mind a kettő mosolyognak... beszélgetnek...

(Kittér előlök. Az üldözött hölgy láthatólag kinttőn érzi magát a vidám uriember társaságában. Mikor elmennek előttük, az üldözött hölgy beszélgetés-közben mosolygó pillantást vet a rémült arcú, nagyra nyitott szemű kis lányra.)

A kisaszony (alig hallható, ismeretlen borzalmakkal telt hangon): Mi ez? Eszti... mi ez?

mert a vita előtt csörgött a szarka. Az új szelbaliak közül a legújabbak egyike, mint annyiszor, ma megint ledarálta napirend előtt azt a nótát, hogy a nép hiába kérvényez: a Kossuth-szobor még mindig nincs felállítva. A változatoskedvőért azt is mondta a napirend előtt nyilatkozó ifjú honaty, hogy a kormány a Kossuth-kérdésben bujkál. No ez mégis csak merész csörgés! Széll Kálmán miniszterelnök bizavást hallgathatott volna, mert hiszen ország-világ emlékezik, hogy a függetlenségi párt az imént panaszolta, milyen *cinikusán ósintén* nyilatkozott a kormányelnök a Kossuth-kérdésről. S most meg az a vád, hogy bujkál. Legalább jó memóriájuk volna az uraknak, hogy egy kis rendet tartanának a saját vádjai között!

Ez a kis incidens tíz percig tartott, aztán megindult az — obstrukció. (Olyanformán monduk ezt, mintha azt mondanánk: ma kezdődött a harmincöt éves háború.)

Bizony fenomenális unalommal kezdődött. Neményi Ábrmus néhány szónyi előadói beszéde után Kossuth Ferenc vette át a szót s egy órahosszat próbálta garmadába hordani az ellenzéki bizalmatlanság bizonyítékait. Sok fáradsággal hordozta össze az anyagot s a végén aligha győzött meg valakit. És lanyha volt a beszéd külső hatása is, pedig a függetlenségi párt józslésű vezére ma egyszer-másszor koncessziókat tett a saját jobb izlésének rovására s olyanforma fordulatokkal pályázott a hatásra, hogy azt mondta például: „ebben a talmi-márvány Házban talmi-alkotmányosság a miénk!” és továbbá: „elhiszünk, hogy sokba kerül az udvarnak az a sok főherceg és főherceggasszony, de abban mi csakugyan ártatlanok vagyunk, hogy annyi a főherceg és főherceggasszony!” Az ilyen erőszakolt fordulatokra nevetett a szélsőbal, de egyébként nem igen akart fölmelegedni.

A második szónok bizonyos tekintetben szerencsésebb volt. Ó legalább magára haragította a szélsőbal. Gróf Zichy János ugyanis abban a rövid beszédében, melylyel a néppárt bizalmatlanságát okolta meg, merészen kivágta azt a magyar parlamentben idáig szokatlan argumentumot, hogy „a néppártot a kiegyezés kérdésében egy szempont vezeti: a monarchia érdeke.” Hozzátette ugyan, hogy a monarchia érdeke Magyarország érdekében alapul, de a szélsőbal hangulatát ez kevésbé enyhítette. Ingerülten vágtak a szavába s egy darabig ilyen megjegyzések röpökdték a néppárt felé:

— Magyarország az első és nem a monarchia!

— Osztrák párt vagytok és nagyon kínáljátok magatokat!

— Így a magyar parlamentben nem szabad beszélni!

S a parázs összekülönbözés folytatódott a szünet alatt is. A folyosón a szélsőbal és a néppárt tülekedett, csak gróf Zichy János maradt hideg, mintha őt a dolog nem is érdekelné. Majd elvágzik helyette a veszekedést a hívek!

A szünet után még két hosszú beszéd volt. Holló Lajos és Bedőházy János olvastak bizalmatlansági listát a kormány fejére. Közben pedig megtelt a baloldali fekete tábla nevekkel. Sorra íratkoztak fel az állítólagos obstrukció önkényesei, akik beszélni fognak holnap, holnapután, azután és januárig egyre — ha bírják...

A képviselőház ülése november 4-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A korányi részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, báró Fejérváry Géza, Darányi Ignác, Láng Lajos, Cseh Ervin, Wlassics Gyula, Ploss Sándor.

(Napirend előtt.)

Lengyel Zoltán: A kérvények sürgősebb tárgyalását kéri s kérdi, hogy a kormány miért bujkál a Kossuth-szobor kérdésében s miért nem tárgyalja azt a kérvényt, melyet a Kossuth-szobor dögában intézett a főváros a parlamenthez.

Széll Kálmán: Csak azért akarok néhány megjegyzést tenni arra, amit Lengyel Zoltán mondtott, mert azt is állította, hogy én nem tartottam volna meg ígéretemet s mintha bujkálási politikát követnék. A képviselő urnak, nézetem szerinti, nincs igazsága. Én azt jelentetem ki a Házban és mindenkinék, mikor sürgöttök, hogy a kérvényi bizottság tárgyalja a Kossuth Lajos szobrára vonatkozólag beadott fővárosi kérvényt, hogy semmi kifogásom az ellen,

hogy a kérvényi bizottság ezt a kérvényt tárgyalja. Meg is mondtam, hogy intézkedni fogok és fel fogom kérni a kérvényi bizottság elnökét, hogy a bizottság a legközelebbi napokban tartson ülést, ahol ez a kérvény tárgyalatik. Ezt ígertem, ez meg is történt. A kérvényi bizottság tárgyalta a kérvényt, mert addig nem volt tárgyalás alá véve, s jelentését be is adta a Háznak. Én nem mondtam terminust arra, hogy a Házban mikor tárgyalják, hanem azt mondtam, amit azt most is mondom, hogy semmi kifogásom az ellen, hogy a Házban tárgyalják, hogy a kérvények tárgyalására kitűzött egyik napon a képviselőház napirendre tűzze a kérvények sorjegyzké-vel tárgyalását, tehát ezt is. Ami a bujkálást illeti, a képviselő urnak lehet nézete akármilyen, hanem engedeljen meg nekem a t. Ház, — mert ebben a Házban történt ez a vád, — én ezt a vádat el nem fogadom, hanem visszautasítom. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Én a Kossuth-kérdésben sem bujkáltam soha. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Hiszen csak emlékeztetem a t. Házat azokra a nyilatkozatokra, amelyeknél nem tértem ki a kérdés elől, (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) hanem őszintén, beületesen, határozottan állást foglaltam. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Ami a szobor kérdését illeti, abban meg a t. képviselő urnak éppen nincs igazsága, mert az ő vagy egy más képviselő urnak interpellációjára kijelenttem júniusban a házban, hogy a magam részéről a társadalom által összegyűjtött pénzek után létesítendő szobor felállítása ellen semmi legkisebb kifogásom nincs. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) és az ellen semmiféle gátat emelni nem fogok, azt megakadályozni nem fogom. Aki ilyen határozottan nyilatkozik ebben a Házban és pedig először ebben a kérdésben erről a helyről, az, minden józan elfogás szerint, nem bujkál. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) és azért én a magam részéről határozottan visszautasítom ezt az alaptalan vádat. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Elnök: Megjegyzé, hogy a házszabályok nem adnak semmi utasítást arra nézve, hogy a bizottságok mikor tárgyalják a kérvényeket. Egyebekben pedig hozzájárul a miniszterelnök kijelentéséhez.

(Az indenmitty.)

Neményi Ábrmus előadó: Midőn a pénzügyi bizottság névében az indenmitty elötagására ajánla, utal arra, hogy az utolsó évek tapasztalata szerint a költségvetés tárgyalása hosszabb időt szokott igénybe venni, a kormány ezt tekintette véve, kötelességet teljesített, mikor ezt a javaslatot idejében benyújtotta. Nem bocsátja meg a javaslat bővebb fejtegetésébe, hogy ez a kalendáriumi kénszerűség által megokolt javaslat bir e politikai jelentőséggel s hogy lehet-e a javaslat megszavazását a bizalom kérdéséhez hozzákötöni. Azt hiszi, hogy a javaslat érdemében nincs ok arra, hogy bizalmi kérdésé tegyék. Felelített még, hogy a tárgyalás alá kerülő javaslatban foglalt intézkedések a parlament későbbi elhatározásának amugy sem prejudikálnak s hogy a javaslat a törvény rendelkezéseinek, a Ház tárgyalási ökonomiájának s a szokásoknak megfelel. Kéri a javaslat elötagadását. (Élénk helyeslés jobboldal.)

Kossuth Ferenc: Sajnálatos állapotnak tartja, hogy a kormányok évről-évre indenmittyt kérnek, mert föl kell vetnie azt a kérdést, hogy mi volna akkor, ha a törvényhozás lézálítana a költségvetést. Deák Ferenc a budget megállapítását a törvényhozás sarkalatos jogának mondta, de Deák szelleme nem lebeg a Ház felett, aminthogy Deák ülőhelye is a régi Házban maradt. Az indenmittyről azt mondják, hogy Angliában nem tekintik bizalmi kérdésnek. A magyar szokás annak tekintti s mivel egyetlen hatvanetes kormány iránt nincs bizalommal, ez iránt a kormány iránt sem viseltetik avval. Ez az általános oka bizalmatlanságának, melyen kívül speciális okai is vannak.

Hosszasan fejtegeti ezek után, a pragmatika szankciói keletkezésének történetét s iparkodik bebizonyítani, hogy a 67: XII. törvényoikk csodje beállott. Kifogásolja, hogy a póttartalékosokról szóló javaslatot csak azért vonták vissza, hogy más akában terjeszthessék a Ház elől, hogy a övilüttált öil-emelik, mikor tizennyolc királyi herceg közül csak három köti a pénztér Magyarországon. Ki tehát arról, hogy annyi a királyi herceg és a herceggasszony. (Derűltsg.)

Attérve az 1899: XXX. törvényoikk ügyére, vitatja, hogy az 1908 évi terminust azért állapították meg, mert a nemzetközi szerződések is akkor járnak le. Mivel pedig e szerződések csak akkor járnak le, ha öilmondatnak, logikusan mást nem lehetett következtetni, mint hogy a miniszterelnök elfogadta az 1903-iki terminust. A miniszterelnök akceptálta is, hogy a szerződések lejáratí ideje és az osztrákokkal való rendezés terminusa öszszvágjon.

Széll Kálmán: Nem akceptáltam, hanem én indenmittyoiztam!

Kossuth Ferenc: Azt is öhajtotta a függetlenségi párt, hogy a mostani általános vámtarifája egy fix határidőben járjon le és hogy mielött a küllállamokkal az új tárgyalások megkezdődnek, meg legyen alkotva az új közös általános vámtarifája. Ezt a függetlenségi párt másként nem értelmezhetne, mint úgy, hogy a közös általános vámtarifának 1902. december 31-én létre kell jönnie. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) Három okot hoz föl állításának bizonyítására. Az első az, hogy a miniszterelnök azt mondta, hogy stikéges a vámszerződések lejáratának és a kiegyezési terminusnak 1903-ban való egybeesése, a második az, hogy mindenki azt hitte, hogy lesznek olyan vámszerződések, amelyeket nem mi fogunk öilmondani akármik, de amelyeket a küllállamok mondanak majd fel. Minthogy természetesen az idegen államok is élhetnek öilmondási jogokkal, ennek következtében a magyar államnak tényleg késznek kellett arra lennie, hogy január 1-jén a közös általános vámtarifája meg legyen alkotva, mert nem lé-

telezhető fel a rendkívüli szorgalmas és nagytehetségű minisztereinkről, hogy ki akarta volna tenni az országot annak, hogy esetleg idegen államok felmondják a szerződéseket, mint ahogy abszolút joguk van azt felmondani, az ország pedig ne legyen kés a közös autonóm vámtarifával. A harmadik ok végre az, hogy a minisztereink a Bánffy-Badeni egyezményt fogadták el az osztrákokkal való rendezés alapjául, abban pedig az van, hogy a két kormány kötelezi magát, hogy egy új vámtarifát megállapítsa íránt tárgyalásba bocsátkozik s azt legkésőbb az 1902. év végéig létrehozza.

A függetlenségi párt ezekben látta a garanciát annak, hogy a minisztereink nem fog engedni. Most pedig a párt el van keseredve, mert azt látja, hogy oly törvénymagyarazattal áll szemben, amelyről jöhiszemlély nem is álmódható. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Mint hogy pedig ettől a reménytől és ettől a meggyőződéstől fosztotta meg a minisztereink a pártot, ezért a politikai bizalmatlanság velem szemben még inkább fokozódott, miért is nem fogadja el az indemnityt. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Gróf Zichy János: Támadja a kormányt, hogy a Házat nem foglalkoztatja. Négyhavi nyári szünet volt és most is már egy hónapja együtt vagyunk, de semmit sem csináltunk. Nem tudja megérteni, hogy miért ne lehetett volna már két hónappal ezelőtt a költségvetés tárgyalását megkezdeni. E hevezt a katonai javaslattal kéne el, amelyeket vissza fogunk vonni. A költségvetéseket rendszeren időben terjesztik a Ház elé, amikor az esztendő végére jár. A kormányt végre gondolkodnia kellene arról, hogy az indemnity megszavazása a rendes szokásból a kivételek közé kerüljön. (Helyeslés a baloldalon.) Bizalmi szempontból tekintve a kérdést, az indemnityt nem szavazhatjuk meg. Ismeretesek azok, amiért bizalmatlansággal viseltetik a kormányt, de legfőképp a politikai viszonyok zavaros volta miatt. Nem lát határozott, céltudatos gazdasági politikát. Ma volna a legjobb alkalom, hogy a kormány helyes közgazdasági politikát inagurálja s e helyett azt látja, hogy a kormány akadémikus fejtegetésekkel foglalkozik. Nincs egység, nincs erő a közgazdasági politikában, mikor pedig a nemzet anyagi bajokba küzd. Ez a kormányt legnagyobbat gyengesége s ez az, ami a kormány pozícióját a közvéleményben alássa. különösen az Ausztriával való kiegyezés okozza ezt. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

A kiegyezési kérdésekben is zavar uralkodik. Ebben pedig csak egy szempont vezet a néppártot: a monarchia érdeke mely a magyar terület érdekein alapulhat (Zs: a szélsőbalon)

Kabik Béla: Micsoda? Monarchia? Micsoda területről beszél.

Zichy János: A költségvetés tárgyalások bővebben fog ezzel foglalkozni, most csak általánosságban akart kifejezni adni bizalmatlanságának mely-nél fogva nem fogadja el a javaslatot.

Elnök: Az ülést öt percere felülgyeszti. — Szünet után Holló Lajos emelkedett szószára.

Holló Lajos: E fogadja Kossuth Ferencnek az 1899. XL. törvényekről adott magyarazatát s annak értelmezéséhez csak azt fűzi hozzá, hogy ha a törvényből nem következnék is világosan, hogy az autonóm vámtarifának 1902. december 31-ig el kell készülnie, következzen az a helyzet kényszerűségebből. (Ugy van a szélsőbalon.) A törvénymagyarazat vaszedelmeire utal ez után s rámutat arra, hogy a törvény mit sem ér, a királyi szentesítésnek semmi ereje sincsen, a nemzet nem bízhatik a törvény erejében, ha minden erejét a törvénynek elveszik a magyarazattal. A mi törvényeinknek nincs is más garanciánk, mint a kormány lekiismerete és alkotmányos érzelmeinek tisztasága. Ez el enállhat, míg a kormányhatalom az ő kezében marad. De ez is megszűnik, amikor a hatalom az ő céljainak megfelelően kormányt keres és talál. Azért erőteljesebb a másik garancia, mely a nemzeti köztudatban rejlik. Ennek hatóereje összeszedni és a parlamenti szervezetben érvényesíteni köteleessége lesz mindazoknak, akik véget akarnak valahára vetni annak a veszélyes játéknak, amelyet évek óta a nemzet jogjaival üznek. Meggyezésünk odáig terjed hogy vagy szövetségi létesülést kötünk és a monarchia másik állama között, vagy nem és akkor visszanyerjük gazdasági önállóságunkat. A másik két aktuális kérdés a civilista és a katonai létszám emelésének kérdése. Mindkettő dinasztikus kívánság s így csak természetes, hogy mindkettőt teljesíteni is fog. A nemzet elvesztette azt a szervezettel, amely a dinasztia akaratával szemben alkotmányos ellenhatást képezne. Megengedi, hogy az udvartartás nem jön ki a mai összegből, de hogy az ország mai helyzete mellett a civilista felmérése a legnagyobb anakronizmus, azt a leghatározottabban állítja. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) A jó felgyűverkezés is bizonyára minden népek az érdeke. De berendezkedni idegen érdekek céljaira csak azért, hogy egy ősi, önmagát túlélt fantom még ma is biztonságban érezhesse magát egy ország területén az a legnagyobb gyengeség, aminek egy nemzet tanujelét adhatja.

A historiai folyamant különben előre szokta vetni legalább halvány kontúrákban a maga árnyékát. Nincs kizárva, hogy a ránk következő emberöltőben még a magyar nemzet megismételheti a moriamort a trón védelmére. Nincs kétség benne, hogyha szükség lesz rá, meg is ismételi. De a történelem tanúságait is le kell a nemzetnek vonnia. Lehetetlenség, hogy a nemzet az ő jogait mindig és minden alkalommal csak vérontás révén, csak erőszakkal kisérelje meg keresztülvinni.

Igen, moriamor pro rege nostro, most is és mindenkoron, de az ellentéteket győzköresen ki kell pusztítani. De ezt nem lehet tenni a ves ély perében. Okos, becsületes, őszinte feltételeket csak akkor lehet szabni, mikor a készenlét az egyes eszközöket megaduk. Hogy az nem lojális dolog: akudozni és bilenszolgáltatásokat kikötöni? Hát az lojális dolog,

mikor a nemzet életössztőnei törsere készítetik a dolgot, az lojális dolog, mikor idegen haderők nyomulnak be a nemzet leverésére, mikor a nemzet legjobbjai pusztulnak el a durva erőszak nyomában? Nincs egyoldalú lojalitás. Ma már nem képezhető el, hogy egy 20 tagból álló családért 20 milliónyi nép éljen és ez fossza ki magát nemzeti jogjaiból, nemzeti lényegéből. Milyen élesen halljuk ma már magasabb helyről is körvonalozni azokat a veszélyeket, amik nemzeti létünket itt bent fenyegetik. Pedig ne csak ott keressük az igaztatókat lent a nemzetiségek körében, hanem keressük az idegen császári intézményekben. És keressük azokban, akik az állójaltás gyűveivel felelőztve, nem merik az összhangot a nemzet történelmi nagy jogai és a dinasztiai érdekei között helyreállítani. Így hódol meg a nemzet a dinasztiai érdekek előtt. Az alkotmányosság csak egy spanyolfal, amely mögé az abszolutizmus buvik. Nincs az uralkodó hatalomnak ellenére, ha mi itt felelőztük és pártpolitikai viszályokba keveredünk; minél élesebbek a küllőnbözelek, a politikai és vallási indulatok minél jobban homályosítják el elméinket és ítéletünket, annál bizonyosabban számíthatnak rá, hogy a hatalmi törekvéseik elé akadályok nem görődnek.

A politikai helyzet mérlegelésénél azt a kérdést kell felvetnie, hogy bekövetkezett-e valami változás? Igenis, változás állott be a kormányzat kezelésének tisztaságára nézve. A durva, kiemietlen esz-közök kizűszűbűltettek, egészségesebb kormányzati szellem köszűntött be. De melyreható, alkotmányjogi változás nem állott be és sajnos, nincs is kilátás arra, hogy beálljon. Mi lesz annak a néhány évrnek „kormányzati szellemével”, ha a Széll-kormány megszűnik; alig marad annak nyoma is a nemzeti életben. Elhiszi, hogy a minisztereink keserves tusákat viv már évek óta, de különösen az utolsó hónapokban Bécsben, hogy erőmeggyezéses védelmezi azokban a benső intim tárgyalásokban a nemzet jogait. Elokveciánia, hazafiságot ott egyaránt „győztes csatákat viv, ha kiszabadítja ő is. más is magát a reánk erőszakolt és számunkra diktált helyzetből, hiszen ebben találja meg a legnagyobb vádat a mai állapotokra nézve. És ezt a helyzetet türethetnek ha ennek a helyzetnek a fenntartása nekünk hasznunkra válna. De ez a status quo tenntartása csak odaát jelent sikereket, itt a romlásnak és pusztulásnak tüneteit idézi elő.

Négy kérdést emel ki ezután, hogy kritikát mondhasson az ország közállapotai felől. Foglalkozik első sorban az ország közgazdasági pangásával, majd rátér annak bizonyítására, hogy az ország szervezeten s hogy a kultúrától elzárt falvakban lakó 14—15 milliónyi népet odadobák a felmívelt tudatlanok kizűsmányolásának. A harmadik kérdés, melyet kiemel, az egyenlően közhelyesítés kérdése. Ennek nemcsak az a részlete van, amelyet Lukács László pénzügyminiszter a kataszterre nézve kiemelt. Ott van a közhelyesítésnek egész megoszlása, amelynek úgy áll az arány, hogy egyik felét indírtok uton togyasztási adók révén, a másik felét egyenes adók útján rója le az ország kö-zűnsége. Az első telerész, sajnos, csak kis mértékben igazolódik a jövedelem arányához, azt fejenként, csak-nem egyenlően, vagy legalább is a togyasztás arányában tartozik viselni mindenki. Ebből következnék, hogy a közlerbeknek és közszolgáltatásoknak másik felét oly irányban rendezzük be, hogy a kicsiny existenciák védelmet találjanak és hogy a nagyobb löke és a nagyobb jövede em nagyobb arányban is rója le a köteleességeit a közhelyesítés körül. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) És e téren is, t. képviselőház, harminceves szabad rendelkezésünk alatt ismét nem haladtunk semmit sem. Ellenkezőleg, egy kiáltó, sértő és rut anomáliát őrizünk és tartunk innn ma is, amely a középkorból ragadt és szakadt reánk, amikor a nagy latinudumoknak megadjuk még ma is azt a kedvezményt, hogy a városoknak és község-eknek terheiből önmagukat kivonják (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) és u. n. önálló pusztafént szervez-keve, reakényszerítés a szegény apró birtokosra, hogy a városok és községek kulturáinak összes terheit azok viseljék. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ok maguk pedig nagyuri gögűkben vissza-vonulnak és maguk egy szerény, esetleg parciális költségzatás terheivel róják le a közelet iránti köteleességeit. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Végre a negyedik dolog, mely közéletünk kritikájánál figyelemre kívív nem hagyható, a parlamenti élet teljes dezolátása. A parlamenti élet szaturáira van a parlamentár zmusall ellentétes elvekkel, hiszen nem történik egy ó, mint az hogy biztosítják a hatalom részére a parlamenti többséget. A nemzet jogait itt a koronára vannak átjűtsza. A nemzeti jog kisékított a parlament kezéből, kisékított az önálló rendelkezésnek és szervezkedésnek minden joga, amikor a nemzetnek tegalább is tulnyomó többsége felett a parlamentnek feltétlenül rendelkeznie kellene minden hatalmi befolyással szemben. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Gyvre tartanak az ígérgetések hogy a választók szánat ílölemlik, hogy nem erőszakok-nak, hogy megalkotják az egyenlő teherviselést, javítják a közigazgatást. Pedig vége már itt Magyar-országban annak a kornak, midőn félrendszabályokkal, félemberekkel és félkonceptiókkal az országban segíteni lehetne. Ma már teljes munka szükséges, ami nem radikális intézkedés hisz nemcsak forradalmi emberek hanem általában rendesindótló elmék, akik az ország kormányására koncepciókkal bírnak, ezeket rövid idő alatt mind keresztülvihetik. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Befelezve és össze-vonva a kritikájának mérlegét, (Halljuk! Halljuk!) azt látja, hogy azon méltányandó tiszta szándéktól és jöhiszeműségeitől eltekintve, amely a kormányzékben most helyet foglal és attól el nem választható. (Moz-gás a szélsőbaloldalon.) sem közjogi rendűnkben az állandóság és szűrdűrséget el nem érhetük, sem bepolitikai kérdésekben azt a nagy szervező munkát nem tapasztaljuk, amelyekre ennek az országnak szüksége van. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) És

mégis olyan bizonytalan a politikai helyzet; a minisztereink és mindenki ebben az országban egy sajátosság késes helyzet előtt látja magát. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.)

Ez a késes helyzet az ellenzékiekre nézve is áll, mert hogy azt a civődi játékok tolytassá-e, amely csak a közhatalomnak van szűlgálátára és amely az ellentéteket közöttük eredmény nélkül tokozza, azt mégis meg kell gondolni, hogy mily mértékben és meddig tegye meg. Azt hiszi, hogy nem kerülhető el Magyarország közéletében, hogy az ellenzék a jog teréről — már legalább a parlamentáris jog teréről — letérjen és az erőnek jogát gyakorolja. Ez két kérdésben mutatkozik majd szükségessé. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) Az egyik Magyarország gazdasági önállóságának kérdése (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.), amelyen azok, akik át vannak hatva ennek a kérdésnek jöszűrségeiből és az alkotmány-nyal való meggyezésesétől (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) ezt az erőt gyakorolni. De mint minden erő, úgy az ilyen dinamikus erő működése sem hathat, ha azok az erők elforgásolóvá, küllőnbűz pontokon, küllőnbűz helyeken nyilatkoznak meg, hanem azoknak, mint az emeltyű karjának, csak egy bizonyos pontra helyezve kell működnie és helyes vezetés mellett csakis így lehet azokkal eredményt elérni. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) És azt hiszi, hogy ez a ók legeg is szemük előtt, mégis kell egy közbeeső toknak lenni, amely öket a gazdasági és politikai kérdésekben előbbre togya vinni és ez az erőnek alkalmazása a parlamenti viszonyok megváltoztatá-táért. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Mert ez nem a jognak kérdése, és csak a nemzeti szűverénitási kérdése, hogy a koronával szemben a nemzet jogát restitűljunk. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Ezt nem lehet elengedni, ha éni akarunk, és ha a parlamenti jogokat akarjuk komolyan gyakorolni. A jogok egyensúlyát kell keres-tűlvinnünk. elháritanunk azt, hogy a korona az ő jogát nem csak ott az ő helyén, hanem itt is a mi helyűnkön gyakorolja, hogy a korona kezébe a hatalom ne csuszások át, mert akkor nem lehet Magyar-országban kibontakozást sohasem találunk a mai állapotokból. Mindazon kellekeket elő kell szűdni, amelyek a nemzetnek a parlament feletti uralmát biztosítják, nem egy pártnak, nem a szabadelvűpártnak, nem az ő pártjának, hanem magának a nemzetnek az uralmát. (Ugy van a szélsőbaloldalon.)

Azt hiszi, hogy az ideje elkövetkezett a teljes rendszabályoknak, hogyha ezt a nemzetet meg akarjuk menteni a pusztú ástól, hogyha a magyar tájurl-mát ebben az országban biztosítani akarjuk. Szakítanunk kell egész politikai rendszerűnkkel, amelyet ma önk talán egész jöhiszeműsűggel, de a nemzetre nézve teljesen tevedésel követnek és minthogy ez a törvényjavaslat nem azt az irányt szolgálja, amelyet helyesnek tart, azért ahhoz hozzá nem járul és nem fogadja. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) A szűnőket szűmosan üdözűk!

Bodóhásy János: Nincs bizalommal a mai kormány iránt, mert az nem tudta beváltani ígérteit. A bizonytalanság teljes az egész vonalon. A magyar állam tekintéve csűkkent be- és kitefél. It bent a nemzeti ígérzetök ütűtek tanyát, kint pedig nem respektálnak bennűnket. Nem szavazza meg a törvényjavaslatot. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök a vitát holnapra haaszűja.

BELFÖLD

Lesz-e obstrukció? Ezt a kérdést feszegetik érthető kíváncsisággal a politikai körökben. A függetlenségi párt soraból kiszűvűrgott hírek szerint ezelűt két héttel több hétig tartó vitát szűndűkozott e párt rendezni az indemnity alkal-mából. Azon az értekezleten, mely ezt a határozatot hozta, a párttagoknak alig egyharmadrűse jelent meg; s a pártvevűcsűg — úgy lészűk — szükségűt érezte annak, hogy a kérdűt egy szélesebb körű tanácskozásón újra felvesse s újabb határozathatalt provokáljon. Ez ma meg is törtűnt; s a mai értekezletűl a párt a következű szűksűzavu és homályos értelmű kommunikét teszi közzű:

A függetlenségi és 43-as pártnak ma Kossuth Ferenc elnöklete alatt tartott értekezletűn, melyen 52 párttag vett részt, beható megvitatás alá vette a politikai helyzetet és elhatározta, hogy az indemnity aikal-mával erősen ki fogja fejteni bizalmatlansági okait a kormányval szemben és annak ténykedésűt, melyek az ország érdekében levűknek nem tart, erősen meg fogja támadni.

Ebből a résztart dodónal, részint spártai izű közleleműnyből igazán bajos megtűndni, lesz-e hát obstrukció, vagy sem. De egyet biztosan tudunk: azt, hogy ha lesz obstrukció, akkor teli vá-iásatás is leszűn.

Fejűrvary Bűcsben. Bűrű Fejűrvary Gűza honvédelmi miniszter ma Bűcsbe utazott; a miniszter osűűtűrtűkűn aikal-masint visszaérkezű Budapestre.

Bizűtsűgűi ülések. A csongrűdi választűs ügy-ben kikűldűt vizsgűlű bizűtsűg 6-án délűtű 9 órakor, a képviselőház gazdasági bizűtsűgű 8-án délűtű 9 órakor ülésezűk. A mentűmi bizűtsűg 6-án délűtű 4 órakor tart ülést, melyen Krasznay Ferenc, Eremtes Pál, Pavlovics Lyubomir, grűl Forgách Antal, Olay Lajos, Eűtűsű Bűlaint, Boncza Miklűs, Lovasűy Műrton, Ováry Ferenc, Kűbinyi Gűza, Luby Gűza, Hollű Lajos,

Győrffy Gyula, Udvary Ferenc, Janohvíz Béla, Molnár Jenő és Fichler Győző mentelmi ügyeit tárgyalják. — A képviselőház 7-ik bizálat-bizottsága 6-án délelőtt 1/2 óra körül ülést tart, melynek tárgya a bizottság elnökök megválasztása.

Öt új törvényjavaslat. Mint értesülünk, **Szell Kálmán** miniszterelnök a képviselőház holnapi ülésén be fogja terjeszteni a kiltatásba helyezett öt törvényjavaslatot a kivándorlási és az utelvélyig szabályozásáról, az állami határrendőrség szervezéséről, három új csendőrségi kerület felállításáról és az idegenek lakhatási jogáról.

A paktum-pör. Az esztergomi **Szabadságban** olvassuk a következő érdekes közleményt:

Polónyi Géza szenzációja a napokban szóba került egy magántársaságban, ahol a miniszterelnök politikai ellenfelei voltak együtt és a társaság egyik tagja, aki az ellenek vásárolt részt vett a paktum tárgyalásában, határozottan kijelentette, hogy Polónyi Géza és Kossuth Ferenc tévedésben van, mert a miniszterelnök, mikor Bécsből visszajött, télelmagyarázást nem tűrő határozottsággal nyilatkozott a határidő-kérdésről, és hogy akkori nyilatkozata minden formájában megegyezik az október hó 15-én mondott és Polónyi Géza által kifogásolt parlamenti beszédével. Az illető ellenzéki vezérúr kijelentette a társaság előtt azt is, hogy **Kossuth Ferenc akkor tudomásul vette a kormányelnök kijelentését és abban teljesen megyugodott.**

Flumel kaosa. A **Budapesti Tudósító** a következő félhivatalos kommunikát közli: Egy budapesti lapnak Fiuméből azt jelentették, hogy **Szell Kálmán** miniszterelnök **Lovranában**, egy ottani villában több hétre lakást bérelt s hogy már a legközelebbi napokban családijával oda is érkezik. Értesülünk szerint ebből a hírből egy árva szó sem igaz, s úgy látszik, hogy a flumel levelező, nem tudni, mily szándékból, egyszerűen felülte a lapot.

Két mandátum. A képviselőház I. bizálat-bizottsága ma 10 óra körül **Sztréyer Alfréd** elnöklete alatt tartott ülésében jegyzőjévé dr. **Hadasy Jánost** választotta meg. Tárgyalás alá vették azután a formai kifogás folytán a bizottság előtelt két megbízólevelet. **Gróf Soltay Sándort**, aki a formai kifogásoktól időközben pótlással igazolták. **Udvary Ferenc** megbízólevelének formai bírálatába pedig a bizottság nem bocsátkozott, mint ahogy előbb a választás ellen a Kuriánál beadott petíció elbírálását bevárni óhajtják.

Egy kerület vád alatt.

Budapest, november 4.

Ma került döntésre az első eset, amelyben egy választókerület követkületi jogának felfüggesztéséről volt szó. Két kerület ellen rendelték el tudvalevőleg ezt az eljárást a kuriai bíraskodás életbe lépése óta: a **tápai** és a **csongrádi** ellen. Véletlenül mindkettő csongrádmegei kerület. A vizsgálat mindkettő kerületben befejeződött és ma döntött a bizottság **Tápa** ügyében, amely azonfelül, hogy az első, még azért is érdekes, mert itt nemcsak a megválasztott képviselő korteseinek viselt dolgaira nézve rendeltek el a vizsgálatot, hanem a kisebbségben maradt párt visszaéléseire nézve is.

A mai tárgyalásra a következő tudósítást számol be:

A tápai kerület képviselőküldési jogának felfüggesztése kérdésében kiküldött képviselőházi bizottság ma délelőtt **gróf Apponyi Albert** elnöklete alatt ülést tartott.

A bizottsági ülésen jelen voltak **Haydín Imre** előadó, **Kabos Ferenc**, **Halász Zsigmond**, **Károlyi Antal**, **Mayer Károly**, **Kubina József**, **Victoriss Miklós**, **Kecskeméti Ferenc** és **gróf Serényi Béla** bizottsági tagok.

Gróf Apponyi Albert elnök üdvözölte a jelenlévőket s megnyitotta a tanácskozást.

Haydín Imre előadó-jegyző szólott ezután s be-terjesztette a vizsgálat adatainak alapján szerkesztett véleményes jelentését.

A kiküldött bizottság vizsgálatának eredményét a következőkben állapította meg:

Eszes Mátyas, Enyedy-párti kortes egy választói gyűlésen a göblyi ársai választóknak megígérte volna hogy a kápolnájuk harangjának vétele még hátralékos 214 koronát megfizeti és a kápolna építésére általa kölcsön adott la árának kamatjával elvár akár 10 évig is, ha Enyedyre szavaznak. A kihalgatott tanuk tnyomó része az eséről mit sem tud.

A második hasonlóan a göblyi-járásban történt, amelyről a kihalgatott tanuk szintén nem tudnak. **Príbiczky Gergely** horzosi lakos esküvel vallja, hogy **Buda Viktor** és **Fehér István** 4 korona zálogpénzt, 2 korona szénpapírt és 6 korona napidíjat ígérték neki az esetre ha Enyedyre szavaz. Ezt azonban **Buda Viktor** és **Fehér István** ugyancsak esküvel tagadják és más bizonyíték mellett nincsen.

Kádai Németh József dorozsmai lakos szavazat-

tát **Kelemen István** azzal vette meg **Kelemen Béla** részére, hogy egy hecszura húzódo peres ügyét ingyen intézi el. Erre nézve **Kádai** esküvel vallotta, hogy hagyaték peres ügyét **Kelemen István** már korábban intézte és neki a per viteleért még 1901. évi április hónapban — felmutatott nyugta szerint — 132 korona díjat fizetett. **Boismeri**, hogy amikor szeptember hó második felében ügyének elintézését megsürgette, azt neki **Kelemen István** megígérte oly jelétellel, ha **Kelemen Béla**ra szavaz. Úgye szeptember 20-án elintézt nyert és ő **Kelemen Béla**ra szavazott. **Gyurics István** Mihálynak szavazatáért ifj. **Czekusz Ferenc** 4 korona fuvarbért fizetett.

Simon Antal dorozsmai lakosnak szavazatáért **Kelemen Béla** ígért és adott volna 60 forintot, de az erről kihalgatott tanuk közvelten tudomással nem bírnak.

Ugyanilyen értékű **Dudás István** vallomása, aki **Dudás József**németől halotta, hogy férje 18 forintot kapott szavazatáért az Enyedy-pártól. A többi tanuk sem tudnak határozott választ adni, amiből nagyobb-mérvű vesztegetésre következtetni lehetne.

Egyéb vesztegetési eset a vizsgálat során nem merült fel, dacára annak, hogy a vizsgáló-bizottság minden egyes kihalgatott egyénhez erre nézve külön kérdést intézett. Az etetés és itatás eseteit illetőleg a kihalgatott tanuk legnagyobb része oda vallott, hogy etetésről és itatásról tudomás nincsen.

A vizsgálat ezen eredménye alapján, minthogy 1. a felhozott vesztegetési esetek közül csak egy nyert beigazolást;

2. a kiderített lakoma és vendégségek sem számmal sem terjedelmükkel az etetés és itatás nagyobb mértékére nem engednek következtetést;

3. a kihalgatott tanuk tnyomó része vesztegetésről, etetés és itatásról nem tud, a mi ennek nagyobb mérvé esetén lehetetlen lett volna; minthogy a képviselőküldési jog felfüggesztése oly alkotmányjogi vesztegetés és erkölcsi megbélyegzés egy kerületnek, melylyel csak súlyos indokokból terhelhető, e sulyt pedig a kiderített tények úgy egyenként, mint összességben nélkülözik, azt javasolja a bizottság a Háznak:

hogy a tápai választókerület képviselőküldési jogát azonnal ne fűggeszse föl. A bizottsági tagok utköltés-gét és napidíjait 1780 korona összegben a házzabályzat 118. §-a értelmében, a jegyzőkönyvvezetőknél fölüemelt 60 koronát és két szegénysorsu tanukat, kik a vizsgálatra Pozsonyból és Budapesiről jelentek meg, uti- és napiköltség címén kifizetett 60 koronát a képviselőházi pénztár terhére vegye és a bemutatott számlák szerint kifizetni rendelje.

Gróf Apponyi Albert kérdést intéz a bizottság tagjaihoz, vajjon kívánna-e az előadótól felvilágosításokat.

Kabos Ferenc felvilágosítást kér arra nézve, miért történt a Kuria által a mandátum megsemmisítése.

Haydín Imre előadó azzal a felvilágosítással szolgál, hogy a választás érvénytelenítése a dorozsmai Enyedy-párti lakoma (etetés-itatás) alapján történt.

Ezután a bizottság egyhangulag elfogadta az előadó javaslatát.

Szennyes akták.

Budapest, november 4.

Egy darab karképet fest meg egy most megjelent röpirat. A korszak, amelynek szomorú dicsőségét zengi, elmúlt; de a röpirat ma is nagyon érdekes.

Hosszu a címe: **Adalékok Mosonvármegye közigazgatási állapotának történetéhez a legutóbbi években.** **Gróf Pálffy-Daun Vilmos** főispán, **Tóth Imre** alispán és **Pogány József** főispáni titkár szerepelése a vármegyében. **Foeronymus** láttat napvilágot ez a röpirat, amely visszastatisztó jellemrajzát adja a Bánffy-uralomnak Mosonmegyében. Sőtét a háttérre annak az ekeseredett, egészen a késhegyig menő küzdelemnek, amelyről a röpirat — hivatalos adatokkal, aktákkal és levelekkel felfegyverkezve — lerántja a leplet, hogy feltárván azt a rut versengést, amelyet a mosonmegyei alispáni szék elnyeréseért az utcai botrányok révén országos hirre vergődött **Pogány József** egykori főispáni titkár folytatott **Tóth Imre** volt alispán ellen, a törvény sorompói előtt provokáljon emennek elégtételt az igaztalan és méltatlan meghurcoltatásokért.

A röpirat visszamegy a nyolcvanas évek végére, amikor **Tóth Imre** főjegyzőt közfelkiáltással alispánvá választották s a vármegye közönsége **Simon Gyula** főispán halála után őt akarta a főispáni székben látni; azonban **gróf Pálffy-Daun Vilmos** került a vármegye élére, az ő oldalára pedig főispáni titkár gyanánt **Pogány József**. Csakbarmar azután megindult a hájsza **Tóth Imre** ellen, akit az új főispáni titkár mindenáron ki akart tenni állásából. A röpirat a vádakat egész özönét zudítja **Pogányra**, aki rossz szelleme volt a főispánnak, — legalább így állítja **Nemessanyi Gyula** ügyvéd, a röpirat szerzője. Elu ondia miként akarta előszobor kompromittálni a főispáni titkár a vármegye közönsége előtt az alispánt: **gróf Pálffy-Daun Vilmosra** hivatkozva, közölte ugyanis **Tóth Imrével**, hogy a főispán 180.000 forintos alapítványt tesz kinevezésének emlékére s felhívta az alispánt, hogy az összeg hovatartozása felől készítsen előterjesztést. **Tóth Imre** elvégezte ezt a munkát, s a vá-

rmegye pedig várva-várta a fejedelmi alapítványt s mikor az csak nem jött, az ottani lapok kimélelően megtámadták az alispánt, aki erre kerekén elmondotta az állítólagos alapítvány-mese keletkezésének történetét, amelyet elnevezett szédolgsének s keményen nekiment miatta a főispánnak is. Az ennek nyomában támadt sajtóper során azután kiderült, hogy a főispán semmit sem tudott az alapítványról, nem is látta az alispán előterjesztését, mert azt **Pogány József** főispáni titkár — eltüntette. Ez az eszelen hadjárat tehát megihusult. De azért **Pogány** megmaradt főispáni titkárnak. Később titkos jeljelentés ment **Bánffyhoz**, hogy az alispán a néppárttal paktál, a kereskedelmi miniszterhez pedig, hogy a vármegyei utak rosszak, mert az alispán az utépitő vállalkozók zsebében van. Az elrendelt vizsgálat elégtételt szolgáltatott **Tóth Imrének**. Hosszu fejezetet szentel a röpirat annak a botrányos tüntetésnek, amely **Frigyes** főherceg bevonulásakor történt Magyar-Óvárott. A röpirat szerint így esett az eset: **Pogány József** beugratta **Kutiaszky Ernő** tanfelügyelőt, aki a főherceg uralomától egy kertet akart bérelni, de azt nem kapván meg, vak dühbe gurult, — hogy **Frigyes** főherceg bevonulásakor az iskolásgyermekeknek tiltsa meg az ünneplést, ő maga pedig ne jelenék meg a tisztelgésen és a kivilágítások lakásának sötét ablakaival tüntessen a főherceg ellen. A tanfelügyelő, jó előre kérkedett is ebbeli szándékával uton-utólen. Eljutott ennek a híre az alispánhoz, aki nyomban jelentést tett a készülő botrányról a főispánnak. Mindazonáltal az iskolásgyermekek bevonulástól távol maradtak, a tanfelügyelő nem tiszteelt a főherceg előtt s ablakait sem világitotta ki. A városban nagy feltűnést kellett az eset, a főherceg főudvarmestere pedig letelepségre vonta miatta a főispánt. **Gróf Pálffy-Daun** kijelentette hogy nem igaz, amivel a tanfelügyelőt vádolják s nem igaz, hogy az alispán e részben jelentést tett volna neki. Még azur melegeben fegyelmi vizsgálat alá vonta **Tóth Imrét**. A cél az volt, hogy a küszöbön levő általános tisztújításon elüssék az alispánt a kandidációtól s **Pogány József** kerüljön az alispáni székbe. A fegyelmi akták a belügyminisztériumba jutottak, de eisekkadt azok közül az a jelentés, amelyet az alispán a főispánnak tett a készülő botrányról s amelynek létezéséről **Lepossa** járásbíró és **Tomka** főhercegi uradalmi számtartó bizonyosságot tettek. Soká elhúzódott a vizsgálat, amely végre is az alispán rehabilitációjával végződött. Most ismét azzal a jeljelentéssel próbált szerencsét a főispáni titkár **Bánffynál**, hogy **Tóth Imre** a néppárttal tart, majd pedig ha'szát indított az alispán ellen, hogy hivatali sikasztások vádjával megzaklassa és elkedvetlenítse a közszolgálatlól. A nyakra-lőre leolytatott fegyelmi vizsgálatok a vádak alaptalanságát derítették ki.

Igy folytatja sűrűn telenyomatott betven egy-néhány oldalon a főispáni titkár bünkrónikáját a pozsonyi röpirat. Bejevezésül felsorolja, mint rendezett orgiákat **Pogány József** a főispán mulattatására a vármegyeházán, miként rendeltette meg a főispán aroképet a községek által busás áron, hogyan sarcolta meg azokat babékoszoru-rendelésekkel, maskaracmenetek, király-szoborönnepnek rendezésével és a végén névszerint telemlíti azokat a plébánosokat, vármegyei tisztviselőket, akiket a főispáni titkár az utóan megbocxolt.

A vádak tömkelegéből hamarosan csak ennyit hámozunk ki. Remélhetőleg fog rá alkalom nyúlni, hogy ez a hosszú blainajstrom odakörüljön, a hová a röpirat szerzője szánta: a törvény elébe

KÜLFÖLD

A szerb király budapesti útja. A budapesti sajtó több orgánuma szerb forrásból azt újságolja, hogy **Sándor** szerb király meglátogatni készül királyunkat, aki a szerbek uralkodóját Budapesten fogadná. E hírekkel szemben a Magyar Távirati Iroda kijelenti, hogy illetékes körökben e látogatásról egyáltalán mitsem tudnak.

Nemzeti torzsalkodások Lembergben. Szombaton, Mindenszentek napján a lembergi központi temetőben régi szokás szerint az idén is több ezer gimnáziumi tanuló gyűlt egybe s hazafias nemzeti dalokat énekeltek. A lengyelek a lengyel hazafiaknak, a rutének pedig a rutén jeleseknek a srijait keresték föl. A lengyelek azt énekeltek: *Nincs még veszte Lengyelország!* a rutének pedig ezt a dalt: *Nem leszünk többé lengyelek szolgái.* A lengyel közönség a rutén dalt kihívásnak tekintette s kifütyülte a ruténeket. Ezek a temető kapujánál megvárták a lengyeleket s parázs verekedést rögtönöztek. Azután mind a két fél bement a városba s az egymás élő jelesei ablakai alatt macskazétot csaptak.

A franciaországi sztrájk. A sztrájkterületen lévő csapatok parancsnoka a miniszterelnök utasítására napiparancsot adott ki, amelyben megdicséri a katonák higgadt viselkedését a dolgozó munkások megvédelmezésében. A napiparancs kiemeli továbbá, hogy a katonák kötelessége a rendet fenntartani és a munka szabadságát megvédelmezni és sohasem szabad elfelejteniük, hogy testvéreikkel állanak szemben, akiket a nyereségvágy egy pillanatra félrevezetett. Ez a megtövelődés csak pillanatnyi lehet, mert lehetetlen, hogy irraciók megfontolva hosszúak meg munkástársaikat a forradalomtól nyert függetlenségüktől és szabadságuktól.

Olasz-török konfliktus. A porta panaszt emelt Olaszországnál, hogy Abdulah Marsalnak, a yemeni VII. hadtest parancsnokának jelentése szerint a *Piemonte* olasz páncéloshajó Mídiában bombázott egy kalózflóttát és két kis török hadihajót távozásra szólított föl, különben erőszakkal Hodejádába viszi őket. A porta utasította a római török nagykövetséget, hogy ebben az ügyben lépéseket tegyen. A portán kijelentik, hogy a kalózkereszt elintézetnek tekintik, mert fölteszik, hogy a *Piemonte* parancsnoka önkényesen járt el, ami nagyon veszedelmes, mert a nemzetközi jognak ez a megsértése az oda küldött négy zászlóalj és két üteg tüzérseget könnyen az ellenségeskedés viszonzására indíthatná, ami komoly konfliktust vonhat maga után.

Ezzel szemben azt jelentik Rómából, hogy a Mídiá bombázatásáról szóló hírből egy árva szó sem igaz. A török tengeren lévő olasz hadosztag nem is kezdhette meg akcióját, mert a tengeri rablók megbüntetésére ügyében elküldött ultimátum e hó 5-én jár csak le. A *Piemonte* hadihajó tegnap még 122 tengeri mérföldnyire volt Hodejától.

Róma, november 4.

A Stefánia-ügynökség jelenti *Midy*-ből (Jémen) tegnapi kelettel: Arnonen olasz parancsnok a *Piemonte*, *Caprera* és *Galileo* hajókkal ideérkezett. A hajók nem volt egy jémeni polgári tisztviselőn kívül egy ezredes is, az alatta álló törökcsapatokkal. Arnonen mindjárt megérkezése után a helyi hatóság kérelmére csapatokat szállított a partra három ágyúval, hogy a kalózok menekülését megakadályozzák, akik most már majdnem teljes számban egybegyűltek. Az olaszok a tengeren *Camperio* alezredes parancsnoksága alatt működtek és a kalózok heves támadását fényesen visszaverték és súlyos veszteségeket okoztak nekik. Az olaszok két halottat vesztek, köztük egy bennszülöttet. Egy bennszülött matróz megsebesült. A helyi hatóság ezután határidőt kért a kalózok kiszolgáltatására, akiket az olasz parancsnok utasításai következtében öt napon belül kellett volna kiszolgáltatniok. A parancsnok hajlandó volt a határidőt megadni azzal a feltétellel, hogy a kalózok kiszolgáltatásán kívül, akik egy hozzáférhetetlen helyen rejtőztek el, 15.000 frankot fizetnek a két halott családjai részére. Minthogy ezeket a feltételeket nem fogadták el, a parancsnok a helyiséget bombáztatta. A tüzelés beszűntetése után csakhamar elfogták a feltételeket. A parancsnok által engedélyezett határidő e hó 11-én jár le.

Politikai keresztelő és párbaj.

Budapest, november 4.

A francia kamara pénteki ülése alatt a folyosón egy pofon esztant el. *Géraul-Richard*, a szocialista *Petite République* szerkesztője kapta *Dion* marquistól, az „automobil-gróftól”, ahogy Párisban nevezik. A két ur a folyosón szembeállkozván, a következő, igen rövid párbeszéd keletkezett köztük:

Dion: Megtiltom, hogy lapjában célzásokat tegyen rám, különben...

Géraul-Richard: Különben?

Gróf *Dion* további válasz helyett arcul ütötte *Géraul-Richard*-ot, mire ez lábón (más verzió szerint hasba) rugta.

A szerkesztő kifigurázta *Dion*-t, aki *Pollonais* áttérésén jelen volt a St.-Thomas d' Aquin templomban. Hogy azonban az ügynek legérdekesebb, legszínesebb részével is megismertessük olvasóinkat, el kell mondanunk magának a híres keresztelőnek a lefolyását is. Távirataink már hírül hozták, hogy a *Gaulois* egyik oszlopa, *Gaston Pollonais* (recte *Joseph Pollack*) áttért a katolikus hitre, a középkorra emlékeztető cerimóniák közt. *Pollonais* valami Párisba vetődött „schohorrer”-nek a fia, s azelőtt a nacionalista *Soir*-nak, a táborok lapjának volt a szerkesztője, később pedig a *Gaulois*-hoz, az Orleánsok hírhedt lapjához csapott át, amelynek egész szerkesztősége zsidó. A *Dreyfus*-pár alatt az *Aurore* kiszámította, hogy a *Gaulois* szerkesztőségében nem kevesebb, mint tízennyolc antisémista zsidó van, s a szerkesztőség szinte sportot üz abból, hogy menél többet gyűjtsön össze ebből az érde-

kes emberfajtából. *Pollonais* a gyűteményt tizenkilencre növelte. Antisémista zsidó voltát azonban annyiszor a szemére hányták, hogy elhatározta, miszerint véget vet ennek a hülli-állapotnak. Miután üzleti, vagy egyéb okokból az antisemitizmus nem tudta lehántani magáról, inkább atyjának hitét dobta el magától „meggyőződésből.” Most jó keresztény, s bátran lepecskondiázhajta a zsidókat, a nélkül, hogy árulást követne el hitorsosaival szemben.

Az elegáns Aquinói szent Tamás-templomban mintegy száz oszlopa jelent meg az antisemitizmusnak és nacionalizmusnak, hogy végig nézzék *Pollonais* megkeresztelését. Köztük a *Dreyfus*-pörből ismeretes táborok: *Boisdeffre* és *Gonze* tábornokok, *Le Provost de Launay* szenátor, *Judet*, a *Pett Journal* szerkesztője, *Arthur Mayer* a *Gaulois* szerkesztője, *François Coppée*, *Jules Lemaître*, s végül *Dion* marquis, az automobil-gróf. A keresztelést *Domenech* páter végezte, keresztülők pedig *Récamiér* tábornok és *Bearn* gróf voltak. *Pollonais* (alias *Pollack*) tehát nagyon előkelő társaságba került.

— *Gaston Joseph*, — kérdezte a páter, — mit kívánsz te az Isten egyházától?

— A keresztelést, — mondá *Pollonais*, mire a páter néhány szem sőt szót a nyelvére. (T. i. a *Pollonais*, alias *Pollack*-ra).

Pollonais keresztet vetett. (Először életében, de persze nem utóljára). A pap folytatá:

— Kiütlek téged, utálatos szellem. (Természetesen a zsidó szellemet értette).

Pollonais (recte *Pollack*) megfogja a szentelt gyertyát, a páter keresztelt huz a fölére és a két szemére (t. i. a *Pollack*-ra), „hogy megnyissa az igazságnak” s aztán azt kérdezi:

— *Gaston Joseph*, lemondasz-e a sátánról és az ő hatalmáról?

— Lemondok, — mondá halkán *Pollonais* (alias *Pollack*).

— Lemondasz-e a zsidó hitetlenségről és a zsidó babonáról (?)?

— Lemondok.

S így megy ez az épületes párbeszéd egy darabig, s aztán a páter olajjal megkeni a torokát. (T. i. *Pollonais* recte *Pollack*-ét.)

Végezetül *Domenech* páter épületes beszédet intézett a konvertitához, mondván többi közt a következőket: „On ismeri a titkos gépezetet. (T. i. a *Dreyfus*-pörben mozgásba hozott zsidó gépezetet.) Láta, hogy zsákmányolja ki az „ön hazáját” egy kaszi, egy faj. Az ön lelke, ezt látván, végtelen fájdalommal érezhetett s ez a fájdalom önt az Istenhez vezetete.” A páter aztán szokat beszélt még a Franciaországot megrontó gonosz szellemekről (akik természetesen zsidók) s végül a konvertitával elmondatta a Hisekegyet.

Géraul-Richard ennek a keresztelésnek lefolyását közölvén, kifigurázta *Dion* marquist is, minek következménye a főt említett jelenet volt a francia kamara folyosóján. *Géraul-Richard* kijelentette a lapjában, hogy ő nem hiv ki senkit, de a kihívást elfogadja. Gróf *Dion* azonban nem mozdult, mert azt tartotta, hogy ő volt a sértő fél, tehát neki kell bevárnia *Géraul-Richard* ségédét. De mégis meggondolta magát, mikor *Géraul* következő sorait olvasta a *Petite République*-ben:

„*Dion* marquis nagyon is változtatva adja elő az esemény lefolyását. Tegnapielőtt este bevallotta, hogy megtrugtam, de tegnap reggel már letagadta. A mellett fenyegetőzik, melynek megvalósítását azonban nem tanácsolom neki. Meltánylom *Dion* ur bosszuságát. Két méter magas s ugyanoly széles alak. Rémitő ember hírében áll. Ebben áll az ő összes dicsősége, talentuma és szenije. Ha elvesztené azt a tekintélyt, melyet brutális erejével szerzett, mi maradna neki? Azt kérdelem, hogy mi maradna?”

Ezre aztán *Dion* is elvesztette a türelmét s két tanuval kihívta *Géraul-Richard*-ot.

Páris, november 4.

Géraul-Richard és gróf *Dion* képviselők között ma reggel kardpárbaj volt, amelyben *Géraul* a tizedik összecsapásnál jobb karjára könnyű sebet kapott.

HIREK

Budapest, november 4.

— BUDAPESTI NAPLO. Október 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt méltóztatassanak megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Frága főhercege.** Prágából táviratozzák, hogy *Ferdinánd* Károly főherceg ma odaérkezett. A főherceg tudvalegőleg allandóan a fővárosban fog lakni, ahol a Híradásban rendezték be szállását.

— **Gróf Goluchowski török rendjele.** Bécsből jelentik nekünk, hogy a szultán az Ozmanje-rend gyémántos nagyosillagát adományozta gróf *Goluchowski* közös külügyminiszternek.

— **Eljegyzés az uralkodóházban.** A *Graser Volksblatt* ma érkezett számában *Liechtenstein* Alfréd hercegnék következő táviratát közli:

János fiam eljegyzéséről közlök hírek valótlanok. Kérem demantálni. *Liechtenstein Alfréd*.

Mint Bécsből jelentik, a dementi csak annyiban igaz, hogy a hercegnék nem János, hanem *Alajos* nevű fia váltott jegyet *Erzsébet* főhercegnővel, a trónörökös hűgával.

— **Tolsztoj állapota.** *Péttervárról* táviratozzák: *Tolsztoj* Leo fia, aki Tulába érkezett, az orosz távirati ügynökség ottani tudósítójának az mondta, hogy atyja az utóbbi napokban hólyagkötettség miatt gyöngöskedett. Állapota most jó. Egy orosz lapnak az a jelentése tehát, hogy *Tolsztoj*nak tudgyuladása van, nem igaz.

— **Bourbon Alfons herceg nálunk.** *Bourbon* Alfonz herceg néhány nap előtt levelet írt a nagyváradi párbajellenes mozgalom vezetőinek, amelyben üdvözölte a vállalkozást. A herceg, mint Nagyváradról jelentik, hét(ön este váratlanul oda érkezett *De Vesello* márkai társaságában. A herceg egy újságról előtt kijelentette, hogy nagy örömmel töltötte el a mozgalom híre. A párbajellenes mozgalomban kiválóan súlyt helyez Magyarországra, mert a magyar mindig lovasias nemzet volt. Kétszeres fontossága van tehát, ha a párbaj ellen a magyarok is küzdenek. A herceg feltétlenül hisz az akció sikerében. Kívánatosnak tartaná, ha a fővárosban is alakulna egy párbajellenes liga, aminek megteremtése végett ma, a déli gyorsvonattal Budapestre érkezett. A herceg úgy képzei ezt a ligát, hogy minden párt, felekezet, osztály képviselve legyen benne, mint Ausztriában. *Bourbon* Alfonz nagy lelkesedéssel beszélt a német, francia és olasz ligákról.

Bourbon Alfonz herceg ma délelőtt dr. *Hoványi Gévával*, dr. *Hoványi Gyulával*, *Sável Kálmán* kir. ügyésszel és *Nagy Ferenc* törvényszék elnökkel hosszasan tanácskozott a párbajellenes liga megalkotásának módjairól és a követendő terékenységről. Már előbb volt szándékában Budapestre jönni, hogy Magyarországon a párbajellenes mozgalom megindítására összekötetést keressen. Kívánatosnak tartaná, ha a parlament tagjai minél nagyobb számban csatlakoznának a mozgalomhoz. Ez nagy lökést adna a humánus vállalkozásnak. Ausztriában a mozgalomnak sok képviselő-tagja van. Magyarországon különösen fontosnak tartja a párbajellenes liga megalakítását, mert a temperamentumos magyar nemzetnél a párbajok sokszor végzetes kimenetelűek. Örömmel tapasztalja, hogy a sajtó támogatja a mozgalmat. Franciaországban a sajtó jó ideje ellene volt a párbajellenes mozgalomnak, csak mikor *Cassagnac* is csatlakozott hozzá, a sajtó is egész erővel melléje állott.

A herceg ma este dr. *Vrády Zsigmond* nagyváradi ügyvéd társaságában Budapestre érkezett, ahol holnaputánig fog tartózkodni. Ittdőzése alatt érintkezésbe fog lépni a politikai és társadalmi körök vezetőivel, hogy őket a párbajellenes mozgalom számára megnyerje. Innen Olaszországba utazik a herceg, ahol a mozgalom már igen tekintélyes mértéket öltött, ahová lelkes türelmetlenséggel várják a társadalmi becsület egységének apostolát.

— **Ivánka Zsigmond betegsége.** *Ipolyd*-ről írják, hogy *Ivánka* Zsigmond volt országgyűlési képviselő súlyos betegon „ékszik felsőszemeridi kastélyában. A környék lakossága valóságos zarándoklatot folytat az Ivánka-kastélyhoz, érdekődve a beteg állapota iránt.

— **A tisztiszemle.** A tartalékos tisztak jelentkezési napja úgy a közös hadseregnél, mint a honvédségnél ma volt. A főváros utcáin már kora reggel lelt a sok mindenféle egyenruhás katonatiszt. Természetesen minden fegyvernem nagy számmal volt képviselve s a közös hadsereg szemléjének helyisége, a tisztkasznó előtt a sok mindenféle egyenruha balmúlásra tömördek ember verődött össze. A közös hadsereg tartalékosaival a szemlért 9 órakor nyitották meg a nagyteremben. *Zeiterer* Károly 32-ik gyalogezredbeli őrnagy, hadkiegészítő parancsnok fogadta a tartalékos tisztakat, akikhez első sorban beszédet intézett, majd felolvasta az új katonai rendeleteket s átvette tőlük a személyi viszonyokra vonatkozó iratokat. A szemle délelőtt ért véget. A honvédség tartalékos lovas- és gyalogtisztjeinek szemléjét a *Ferenc József* honvédlóvasági kaszárnyában tartották meg. A szemle a tisztiszemle után a hivatalos aktus itt is 9 órakor vette kezdetét. A szemlé *Sulyovszky* Armin honvédfőnöke, az első honvédkiegyesítő kerület parancsnoka tartotta.

— **Elbocsátott nagykövetségi titkár.** *London*-ból jelentik, hogy *Eckhardstein* német nagykövetségi titkár hirtelen elbocsátották a szolgálatból. Diplomáciai körökben az eset kinos feltűnést kelt s azt hiszik, hogy a dolognak még komolyabb következményei lesznek a két ország egymás között való viszonyában.

— **Alexandrovió Pál nagyherceg regeje.** Hétfő reggeli lapunkban bővebben megemlékeztünk arról, hogy II. Sándor óar legifjabb fia, **Alexandrovió Pál nagyherceg** nőül vette **Pistolksorné** mérnök özvegyét s ebben csak követte atyjának, II. Sándor óarnak a példáját, aki szintén egy nem fejedelmi ágból származó nőt (Dolgoruki hercegnőt) emelt magához. Dolgoruki hercegnő azonban legalább ösrégi orosz családból származott s ősei valamikor orosz nagyfejedelmek voltak, míg **Pistolksorné** egyszerű mérnöknek a felesége. A óar ezért **Alexandrovió Pál nagyherceget** megfosztotta testórpáncsnoki állásától s megiltotta neki az Oroszországba nemetelt. Ez utóbbi hír helyes, s megerősítik az orosz lapok is, a többi részletet azonban a következőleg igazítja helyre s pótolja a N. F. Presse pétervári távirata: Azon tény mögött, hogy a óar **Alexandrovió Pál nagyherceget** megfosztotta gárdapáncsnoki állásától, oly regény lappang, minő a óari család-ban az utolsó három évtized alatt immár harmadszor ismétlődik. **Pál nagyherceget** altórnagy s a óar főhadisége volt, s első felesége, **Alexandra görög hercegnő** kétévi házasságot után meghalt. **Pál nagyherceget** ezeltől három évvel vonalmat kezdett érezni **Vladimir nagyherceget** szárnységében, **Pistolksorné** bárónak a felesége iránt, aki **Karatajev-leány** volt. E vonalmáról egész Pétervár tudott és beszélt. Ez év elején **Pál nagyherceget** keresztülítve, hogy **Pistolksorné** báró elváljon a feleségtől s azóta mindig az volt a szándéka, hogy az asszonyt elveszi. A nagyhercegnék ez a viszonya különben már a mult télen heves jelenetre adott alkalmat a téli palotában tartott udvari bálon. **Pistolksorné** bárónak nyomban el kellett hagynia a bált. Az asszony nemokára elvált férjétől. Kérésére **Pál nagyherceget** késnek mutatkozott ót nőül venni, bár e lépéstől sokan órták. Juniusban külföldre utazott, hogy térvét megvalósítsa, de több orosz pópa visszautasította azt a megítisztelt főlszólítást, hogy az asszonynyal adja ót össze, míg végre a livóni pópa késnek nyilatkozott rá. Október 10-én a nagyherceget egész esőndben nőül vette **Pistolksornét**. Pétervárott kevesen ódák hitelt e hírek s mindenki kíváncsi volt a óar válaszára. Most ez a válasz ismeretes. A nagyherceget, aki most 42 éves, a lehető legszigorubb büntetéssel sújtotta, megfosztván ót minden katonai rangjától s talán órökre száműzve ót, ha nem is Oroszországból, de a óari udvarból. A nagyhercegnék csak nagyhercegi címét és jószágaitól való meglehetősen nagy jóvedelmét hagyták meg. A nagyhercegnék az a szándéka, hogy állandóan Cannesban telepedik le. A nagyherceget szigorú megrendszabályozás óriási szeszénzóit keltett Pétervárott. **Mihajlovió** Mihály nagyhercegen kívül, aki egy grófnót vett nőül, s **Konstantinovió** Miklós nagyhercegen kívül, akinek felesége az oreburgi rendórfőnök leánya, ez a harmadik nagyherceget, akit száműzték a házassága miatt. A óarda páncsnokává valószínűleg **Mejendorff** bárót nevezik ki. — E részletek szerint tehát nem helyes a lapoknak az a híre, hogy a nagyherceget felesége ezeltől egy mérnöknek volt a neje.

— **A párisi magyarok kegyelele.** A **Párisi Magyar Egyület** halottak napján kegyelettel emékezt meg halottairól. A választmány megbízásából **Jaschó Géza** együleti titkár és **Polgári Géza** festőművész szombaton, folyó hó 1-én helyezték koszorút az egyület nevében a Párisban ez évben elhunyt **Borosztáni** Nándor úr sírjára Saint-Quenen. Koszorút tétették a Párisi Magyar Egyület egy másik buzgó tagjának, **Balászoivió Gyózőnek** sírjára is, aki az abaujtorna-vármegyei Somodi községben nyugszik.

— **Beteg képviselő.** **Kubinyi Gyórgy** országgyólési képviselő állapotában — mint értesülünk — nem állott be változás. Állapota vasárnap óta egyformán válságos. A beteg ágyánál naponta orvosi konzultum tartanak.

— **Órtát a képviselőházban.** Nagy izgalmat okozott ma egy szerencsétlen elmeháborodott leány a képviselőházban. **Vitt Klótid** sylvii születésű 25 éves nevelőnő feljött a fővárosba, hogy itt állás után nézzen. A vonaton ismeretséget kötött egy fiatal úgyóknél, akivel összebarátkozva, ma együtt néztek meg a főváros lánivalóit. Ma délelőtt a parlament épületét is meg akarták nézni s elmentek a házmagyi hivatalba, hogy belépőjegyeket kérjenek. A leány már útközben is nagyon izgatottnak látszott, s amikor az elfogadó-terembe értek, kitört rajta az órútség. Remegve kiabálta a körülállókknak:

— Szabadítsanak meg etől az embertől!

Izsonyu zúrvazart támadt a leány kétségbeesett kiabálására, de a szegény teremest ósakhamar sikerült megnyugtanni. A rendórségre szállították kiserőjével együtt. Zavaros vallomásából azt lehet következtetni, hogy a szüleitől megszökött. A rendórorvos vizsgálata után a lipómezei órú tekkázába szállították.

— **Adakozás.** „Cassa — szemben” látók köre címűszel nyolc korona érkezett ma lapunkhoz az ingyen tejesző bolt javára. Az ósszeget rendeltetésre helyére juttattuk.

— **Kórházi díjak a klinikán.** A budapesti egyetem gazdasági hivatala javaslatot tett az iránt, hogy a budapesti orvosi klinikákát rendes közórházi jelleggel lássák el és a betegeket rendes ópóási díjak mellett gyógyítsák. Ez az intézkedés tulajdonképpen a nagyközönséggel szemben nit sem változatna a mai helyzetben, amennyiben a betegópóási díjakat az országos betegópóási alappól fogják fedezni, a nagyközönségre tehát új teher nem hárul mert a háromszázalékos betegópóási adót mindenki fizeti az országos betegópóási alpra. De az egyetem terhein ezzel tetemesen könnyítenének, amennyiben az egyetem budgetjéből eltűnnék jóformán a legnagyobb összeget képviselő kiadás, a klinikák fenntartási költségé. A gazdasági hivatal előterjesztése alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter árt a legóbb közegészségügyi hatósághoz, a betegópóási rendszerhez, vajon hajlandó-e az egyetemi klinikákat, mint rendes közórházakat átvonni a betegópóási alap terhére. A betegópóási rendszer még nem választotta a kérdésre, de egyelőre nem is sokat remélnék a terv keresztülvitelétől. mert az országos betegópóási alap tudvalehetőleg már nagyon is igénybe van véve. Ujabbabból fizetik részben a lelenóházak költségét is. Ha az országos betegópóási alap növekedik, természetesen az egyetemi klinikák átalakítását is meg lehet váloítani.

— **Erzsébet-kilátótorony a Jánoshegyen.**

A Budapesti Szállások és Vendéglóók Ipartársulata ma az István főherceg-szállódban **Gundel** János elnökölete alatt igen látogatott rendkívüli közgyólést tartott, amelyen **Glück** Frigyes indítványára nagy lelkesedéssel elhatározták, hogy a mult hónapban lefolyt nemzetközi szállások közgyólése emlékére és egyuttal a székessóváros szépítése és idegen-forgalmának emelése céljából, 130 000 korona költséggel a Jánoshegyen művészi kivitelű kilátótoronyt építtetnek és erre a célra az ipartársulat vagyonából 30.000 koronas alapítványt létesítenek. A még százalékos 100.000 koronát az ipartestület egy banktól veszi kölcsön és azt a torony belépő-díjaiból fogja törleszteni. A toronyt **Klumzinger Pál** és **Krátyk** János fővárosi mérnök tervei szerint építik, mert a bemutatott három terv közül azok mellett döntött az ipartársulat. Nyomban a közgyólése után a végrehajtó-bizottságot is megalkották, melynek **Gundel** János és **Glück** Frigyes elnökölete alatt **Stadler** Károly, **Müller** Antal, **Palkovics** Ede, **Burger** Károly és **Fetanovics** József lettek a tagjai. A budapesti vendéglóóknek ez a dícséretes határozata legszebb jele a hazafias ipartársulat nemes áldozatkészségének, melynek nemcsak fővárosunk, hanem annak idegenforgalma is bizonyára hasznát fogja látni, de dícséri egyuttal az indítványzó óráis gondolkodásmódját, melynek ezuttal ismét jelt adta.

— **Letartóztatott kanolószeledők.** Ez év augusztus havában a Keeskenőti-utca 9. szám alatt **Eszetési ügyvivőség és ókmánybeszerzési vállalat** címen iroda nyílt meg. A vállalkozók **Felbauer** Fülöp 28 éves rovvott multu és **Adler** Ferenc 23 éves óglakozás nélküli emberek voltak. Első dolguk az volt, hogy hat szegény napészmost és iparost 300—300 korona óvadékkal szolgáknak és pénzbeszedőknak alkalmazták s az óvadékokat elsikkasztották. A károsultak most feljelentést tettek a széhámosok ellen, akiket a rendórség letartóztatott, éppen mikor meg akartak szökní. Valószínű, hogy még több áldozatuk is van.

— **Zágrábi csendélet.** **Zágrábi** távirat nyomán már adtuk arról hírt, hogy a horvát kormány tegnap estefélő hírdetésen figyelmeztette a lakosságot arra, hogy az ostromállapot még fennáll. Ez a hírdetés nagy felúntást keltett **Zágráb**ban városzerte. Ma aztán nyilvánvalóvá lett, hogy miért jelentek meg a plakátok tegnap este. A hatóságoknak ugyanis értesőkre jutott, hogy a horvát lakosság közt százával ósztogatnak cédulákat, amelyekben felhívják mindenkit arra, hogy ne vásároljon szerb kereskedőknél. A rendórség rájött, hogy egy titkos bizottság műve ez az izgatás. Ezért tartotta a kormány ódószórnék a figyelmeztetést az ostromállapotr. A féktelen agitációnak már meg is van a hatása. Egy ólékelő uriaszónynak a ruháját tentával óntötték le, mikor egy szerb úzletből kilépett. Egyáltalán mindenkit inzultálnak, aki szerb kereskedő boltjába megy **Zágráb**ban.

— **Megszúrkált háziur.** A Dembinszky-utca 39. számú házban vasárnap délután **Eichenbaum** Albert ópész egy óórvágó késsel súlyosan megsebesítette **Alasz** Márkus háziurát, mert ez kitéte a lakásából. **Eichenbaum** körülbelül egy hónappal ezeltől ótven koronával tartozott háziurának, aki akkor megígérte, hogyha november elsejéig törleszti a hátralékot, megmaradhat a lakásban. **Eichenbaum** ki is fizette az ótven koronát, de háziura most hallani sem akart arról, hogy továbbra is a házban lakjék. **Eichenbaum** ólment a háziurhoz, hogy megkérlelje ót, de a háziur ki akarta dobni, mire a óórvágó késsel megszúrta. A ópészét letartóztatták.

— **Hatszáz ifju jóvedője.** Körülbelül hatszáz magyar fiatal embert, csupa szegény fiút az a veszedelem fenyeget, hogy nem lesznek képesek folytatni az egyetemen a tanulmányaikat. Ilyenkor azzal szokás elóhozakodni, hogy akinek nincs póne a tanuláshoz, az maradjon a gyakorlatikus pályákon. Ugy is nélkülözöljük a gyakorlati életben az intelligens elemet. Mindenki felső iskolai képzétség után képeszkodik. — Ennek az ókoskodásnak azonban semmi igazsága nincs. Aki tanulni akar, annak meg kell adni erre a módot, akár van póne, akár nincs. Sajnos — nem állunk olyan magasan a tudomány óólgában, hogy egyszerűen lehetetlennek tegyük a tudást azok számára, akik ábitoznak utána. Nem mondhatjuk, hogy ahol vagyunk, ott már megállhatunk. Erre az álláspotr nem helyezkedhetik semmiféle náció, de legkevésbé mi, akik pár évtizeddel ezeltőlőtt datáljuk azt az időpontot, amiben ujra megindulhatunk ideálisabb óók felé és pedig a magunk útján. — A hatszáz fiatal embert az a veszedelem fenyegeti, hogy nem kap tandíjmentességet az egyetemen s ezzel egyszerűen el is esik attól, hogy a tanulmányait folytathassa. Ezekre a fiatalemberekre a megélhetés súlyos gondja amugy is ránehezül. Leókékel, másoló munkával, vagy akármin napészmoskodva keresik meg azt a bevető falatot, amelylyel ósszetoldozzák a napokat, hogy az éjszakákon át tanulhassanak s kölcsönkért könyvek, kiklopalt jegyzetek árán fejleszszék a tudásukat. Ha most ehhez a gondolhoz még a tanítás díja is járul, lehetetlen lesz számukra a tanulás. Erre is képtelenség ólteremteniük a pónt. A jelesen órettségizett fiatalembereket minden nehézség nélkül akceptálja tandíjmenteseknek az egyetem, ez azonban nem elégséges jólajlás, mert kaphat valaki az órettségi bizonyítványába valamelyik tárgyól kevésbé jó kalkulust — s talán mégis rátermettebb a további tanulásra, mint akinek tiszta jeles a bizonyítvány. Sőt egy kis gyakorlati felfogással rájön az ember arra, hogy aki a bölcsészeti dolgokkal foglalkozik főképpen s ebben az irányban akar tudományos képzétségét szerezni az egyetemen, az valószínűleg elhanyagolta kissé a középiskolában például a matematikát, aminek a filozófiához édes-kevés köze van. Az egyetem kapui nyitva kell hogy álljanak mindenki ólőtt, aki tanulni akar s viszont bezárlhatnak aztán azok ólőtt, akikről bizonyony, hogy nem arra való, hogy a továbbképzésükért áldozatot hozni érdemes lenne. Ennek az elbírláshoz nagy lelkiismeretességgel elég egy felelősd — s ilyenformán aztán mindenki számára megadódtat a tanulás lehetősége, de megfosztható ettől az, aki nemcsak fizetni nem tud, de tanulni se tud. Az, hogy az egyetemen szabályzat köti, hogy az egyetem látatlanban, a tanulásra jelentkező anyag ismerete nélkül középiskolai bizonyítványok alapján itélkezzen a tandíjmentesség óólgában olyan óreg hiba, amit a lehető leggyorsabbán korrigálni kell. Az egyetemnek meg kell adni a módot arra, hogy anyagi szempontokra való tekintet nélkül ó maga válassza meg magának a tanítványokat. Azokat tudniillik, akiket érdemes tanítani és akikkel szemben nem lehet szempont az, hogy van-e pónzük vagy nincs. Erre kell törekednie az univerzitásnak s mivelhogy nem látjuk azt, hogy ez volna az igyekete, nagyon is bizalmatlanul fogadjuk az egyetem rektorának a tandíjmentesség óólgában történt megnyilatkozását.

Egy esti lap tudniillik megkérdezte a rektort, hogy mi lesz a hatszáz fiatal emberrel. A rektor erre kijelentette, hogy az egyetemi tanács még nem is foglalkozott a tandíjmentességi kérvényekkel. Igaz, hogy az egyes karokhoz nagyon sok folyamodvány érkezett, de elutasítani csak azokat utasították el, akiknek nem volt meg a jeles előmenetelük; igaz az is, hogy túlságos számban jelentkeztek a tandíjmentességért, de a közoktatásügyi miniszter, mint minden évben, pótköltséget fog utalványozni a fólös számuakért. — Különbben ma délután fél 1 órakor a rektornál az egyetemi ifjuság egy küldöttsége járt, amely azt kérte, hogy kövessen el a rektor mindent a jeles előmeneteli egyetemi hallgatók érdekében.

A rektor megígérte, hogy a mennyiben esetleg jeles előmeneteli tanulók kérvényét is elutasították volna, azok érdekében az egyetemi tanácsnál közben fog járni. — Jeles... Hogy lehet ezen a szón nyargalni, amikor közudomásu az, hogy nagyon sok olyan kintnő embert ismer a világtörténet, aki nem bizonyult jeles diáknak. Hát az élet és az egyetem soha se kerülhet egy mesgyére óssze...

— **Mérvénylet Nagyikindán.** Nagyikindáról táviratozzák, hogy tegnap este valaki belótt az ablakon **Eremit** Pál képviselő lakásába. A golyó a falba furódott, az ott lévő nagy társaságból szerencsére senkikem sérült meg. A tettest nyomozzák.

— **Gyilkos ópó.** Herjermesztó gyilkosság történt Grácban. Egy **Gleich** Hajmercan nevű fiatalembernek az édesanyját reggelre kelve, holtan találták meg lakásán. Az első pillanatban minden jel arra vallott,

hogy az asszonyt a tulajdon tébolyodott fia fojtotta meg, de csakhamar kiderült, hogy a gyilkosságot a fiatal ember ápolója, *Sedinegg József* követte el rablási szándékkal. A gyilkos ápoló már kézrekerült.

— **Harc a tengerszemért.** A tengerszem ügyében hozott gráci ítélet még végrehajtván nincs, de az osztrák szomszédok már egész környékemen elhelyezkednek az új birtokban. E fölvénytelenség méltán felbőszítette a javorinai uradalmat, amely hiába figyelmeztette a galiciai hatóságokat a lengyelek erőszakoskodásaira. Mint szépezi levelezőnk táviratozza, az uradalom emberei most rövid úton végeztek a lengyel jogtalansággal: lerombolták a lengyelektől a Bialkán vert hidat és újabb hidverés meggátálása végett fegyveresen örik a partot. Attól félnek, hogy a két határ lakossága közt összetűzésre kerül a dolog.

— **Picquart ezredes Zoláról.** *Picquart* ezredes az *Aurora* legutóbbi számában *Zola* emlékének cikket szentel, amelyben álméltóságának ad kifejezést a fölött, hogy az összes nekrológokban oly kevés figyelemmel voltak a mester jóssága, mélységes emberszerete és igazságszerete iránt. Majd ezeket írja:

„Az igazság az, hogy attól a pillanattól kezdve, amikor beépült az ügy rejtelmeibe *Zola*, mint valami kínzó álomban élt. Élénk képzelőtehetsége egyre személel idezte a vad borzalmakat. Rendkívüli érzékenységgel fogva együtt szenvedett az ártatlanul elítélt emberrel. Bizalmasainak sokszor mondogatta hogy éjjeli rémes látományok közepette telnek el. Nem tudta elviselni a gondolatát annak, hogy ott valahol a messziségben, szűk rab-ságban egy szerencsétlen férfi szenved, elválasztva feleségétől és gyermekeitől, kitaszítva a világból, — miatti az igazi bűnös vakmerően kevélykedik büntetésével. Hallani kellett, minő fájdalommal részvétellel ismételte *Zola* ezeket a szavakat: „Elválasztva gyermekeitől! A *J'accuse* szívéből lakadó jákiáltás volt, lelkének legmélyesébe mélyeségből fakadó tiltakozás a hazugság és gonoszág ellen, — föllázadása volt egy nagylelkű jellemnek a legremesebb gonoszág ellen! *Zola* nem hallgatható, mihelyest tisztába jött az ügyvel. Ezt nem hagyta ösztönzése. „Élég!” — így kiáltott fel, — amit önkéntelenül szokott felkiáltani, ha tanui vagyunk egy gyermek megsanyarodásának vagy valamely állatkínzásnak. Főhőbörödésének súlyát emelte csodás tehetsége és világhíri neve. Azért volt szavának olyan általános visszhangja. *Gabriel Trarieux* tudjuk *Zola* nek ezt a meghatározó nyilatkozatát:

— *„Ez az ügy engem jobb emberré tett.*

Ugyanezt mondta *Zola* nekem is. De nem találok egészen helyesnek. Ez az ügy nem tehetett jobbá olyan férfit, aki maga volt a megtestesült jószág. De megadta neki azt az öndatolat, hogy semmi-lye kísérés se tarthatja vissza jóssága, részvéte és igazságszerete érvényesítésétől, éppen oly kevésbé irodalmi munkásságában, mint az élet tevékenységében. Az ügy felvilágosította őt erőerő, megadta neki a diadal bizottságát olyan küzdő pordon, ahol még nem próbálta ki erejét és ahol már annyian elbuktak.”

Végül elmondja *Picquart*, hogy az 1893-iki pör előtt soha se látta *Zola* t és nem is levelezett vele. Először beszétek egymással, miután *Picquart*-t, mint tanút, kihallgatták. A tanúk szózájában *Zola* a következő szavakkal lépett az ezredeshez:

— Fontosnak tartottam, hogy kihallgatása előtt ne beszéljek önnel. De most, miután már beszélt, engedje meg, hogy kezét megszorítsam.

— **Házasság.** *Varga Pál* uradalmi tisztartó *Jakabszállásról* (Fehérmegye) e hó 4-én jegyezte el özv. *Brody József* né leányát *Malvinka* kisasszonyt *Miskolcra*.

Lőrök Gyula, a képezhető hülyék országos intézetének tanára ma délután vezette otlárhoz az óbudai római katolikus templomban *Mündi Ludmilla Aloizia* kisasszonyt.

— **Az aradi sikkasztás.** Az aradi ipar és népbank igazgatósága a vezérigazgatói állás ideiglenes ellátására *Lacay Endrét*, az osztrák-magyar bank aradi fiókjának főnökét kérte fel, ki az állást el is fogadta. A közgyűlés fogja *Lacay* véglegesíteni. Ma a bankban újból jelentkeztek betevők.

— **Csaló házaspár.** A rendőrség letartóztatja *Spanga János* kakuci születésű 45 éves majorost és a feleségét, született *Ország Erzsébetet*. A külső Soroksári-ut 89. szám alatt volt a tekerkeskedésük. A gazdaság azonban rosszul ment és az összes ingóságuk, lovak, sertések, tehének a hitelezők kezére kerültek. A megszorult házaspár, hogy a hibáiból kimeneküljön, eltitkolva ziliált anyagi viszonyukat, *Kohn Samu* marhakereskedőtől öt tehenet vásárolt 1180 koronáért. Az így vásárolt állatok a már leoglalt ingóságokkal együtt potomáron eladták és megszüntek az asszony tulajába, *Tatarszentgyörgyre*. A károsultak jelentést tettek a rendőrségnek. A nyomozás alatt *Spangák* lejtették a fővárosba, de vesztükre, mert a titkos rendőrök ellopták őket és átadták az ügyészségnek. *Spanga* csalásért és okirathamisításért már büntetve volt.

— **Gyilkosság kommandóra.** *Berlínben* rengeteg főhőbörödést kelt az *Ostdeutsche Volkszeitung* híre egy szörnyű katonai brutálisról, amely *Gumbinnenben* történt. Az eset rettenetes és az emberiség érdekében remélünk kell, hogy a róla érkezett tudósítás részleteiben tultozt. A nevezett újság szenzációs cikket közöl, amely szerint egy előbb közölt magánértesülés megerősítésképpen az elhalálozott *Baltrus* tüzér özvegyét levelet kapott férje halálának közelebbi körülményéről. *Baltrus* augusztus 8-án este egy altiszt parancsára rémesen megkínózták, aztán a második emeletről levelették a kaszárnya udvarára, ahol a szerencsétlen ember halva terült el. A temetés napján a kapitány vizsgáltta az özvegyet és azt mondta neki, hogy végtelenül sajnálja derék férjét, aki jó katona volt és hogy mindenképpen azon lesz, hogy a vétkeseket megbüntessék. De eddig az özvegy se segítsége, se hirt nem kapott arról, hogy a megtorlás megtörtént és a századparancsnok válasz nélkül hagyta erre vonatkozó sürgetését. Mint *Berlínből* jelentik, *illetékes helyen* semmit se tudnak az esetről, mert a beérkezett jelentés szerint *Baltrus* tüzér „baleset következtében” halt meg. Egyébiránt elrendelték a vizsgálatot.

— **A kisebb tisztviselők mozgalmá.** Az állami tisztviselők kongresszusi bizottsága tegnapi este ülést tartott, amelyen a fizetéseselés kérdését tárgyalták. *Vörös László* nyug. államtitkár, a bizottság elnöke az ülést megnyitván, bemutatja annak a beadványnak tervezetét, amelyet szerdán, e hó 5-én fog *Vörös László* elnök a képviselőháznak benyújtani.

E beadványban jut kifejezésre a bizottság állásfoglalása a pénzügyminiszter expozéjában kifejezésre jutott 1400 koronás fizetési minimum ellen s kéri, hogy a fizetési minimum a nagyobb tisztviselőkével hasonló arányban 1000 koronában állapítsák meg. A beadvány általában helyeselték, csupán egyik kitétele ellen, — amely azt mondja, hogy „a tisztviselők nagy része a IX., X. és XI. fizetési osztályban kezdti és lejezi be pályáját” — szólat *el Barokczy* Jusztin oly irányban, hogy a számvevőség szemelyezze nem is éri csak kis részben a IX. osztályt s a X. osztályban reked. *Bogárdy Jákó* pedig a magával hozott rangsorral igazolta, hogy a kezelőknél az összesnek 90%-a a XI. osztályban reked s csak 10%-a jut a X-ikbe, 10%-a pedig a IX-ikbe; kéri tehát, hogy a beadványban e szomorú eörléptelési arány kiejezésre jusszon. *Mocsáry Béla* miniszteri tanácsos hihetetlennek találja ezt az elretentő arányt s csak akkor hiszi el, midőn a rangsorban saját szemével győződik meg arról, hogy 46 bírósági tisztviselő 1873. év. vagyis a bíróságok szervezése óta szolgál és ugyanazon, még pedig a XI-ik fizetési osztályban. *Bogárdy és Barokczy* módosítást a bizottság elfogadta és elhatározta, hogy a memorandumot a képviselőházon kívül az összes képviselőknek és a hírapoknak is megküldi.

A *kaposvári állami iskolai tanítók* e hó 2-án megtartott rendkívüli gyűléseükön a következőket határozták:

Tekintettel a tanítók sajátlagos foglalkozására, amely szerint, hogyha kiogástalanul akarják teljesíteni kötelességeiket, rendes óráikon kívül a tanításra való lekiismeretes készülessel, kimutatásokkal, gazdasági ismétől-iskolai tanítással, ifjúsági egyesületek szervezésével és önnntartásával, nem is számítva több apró, szintén sajátlagos kötelességet (rongyos egyesületek, könyvtárnokság, jegyzőkönyvezés, iskola stb. . .), bizonyosan kell dolgozniok annyit, mint bármely tisztviselőnek;

tekintettel továbbá arra, hogy a tanító legtöbb részről romlott levegőben, idegők és tüdőrontó munkával tanítják és nevelik azt a nemzedéket, amelytől hazánk jövője függ;

s végül tekintettel arra, hogy akik megelégedtek annak idején a négy középsikolai osztály elvégzésével, most mint irnokok 1400 korona minimális fizetést kapnak, míg akik ezen felül még négy évig a tanítóképzőt halgatták, nem büntethetők meg az 1000 koronás fizetessel, egyhangulag elhatározták, hogy:

1. megkeresik az All. Tan. Orsz. Egyesületét, hívjon össze sűrűgösen rendkívüli közgyűlést, ahol tegye szóvá a tanítók szomorú helyzetét s mozgasson meg minden követ, hogy az áll. tanítók az áll. tisztviselőkkel teljesen egyenlő elbánsásban részesüljenek és képzésükhöz s munkájuk fontosságához méltó fizetést kapjanak; erre a gyűlésre hívja meg a kormányt, az országgyűlést és a sajtót;
2. megkeresik *Vörös László* képviselő urat, Kaposvár képviselőjét, hogy tegye szóvá a képviselőházban ügyüket;
3. a rendkívüli közgyűlésre hét tagot küld fel Budapestre.

— **Megrabolt tehervonatok.** Újra napirendre kerültek a széntolvasgók. Hideg van s ugy látszik, hogy nemcsak az éhség teszi leleményessé és erőszakossá az embereket, hanem a fagyos kál, ha melletti didergés is. Tavaly már irunk arról, hogy a szuhonokból alakult széntolvasgók-bandák halálmegevetéssel vetik rá magukat a szentet szállító tehervonatokra. E szerint a módszer szerint rabolják ki a vonatokat az idén is. A napokban is valóságos amerikaiasan rabolták meg az Újpest-Rákospalota és rákosi rendezőpályaudvar között mozgó, szénnel megrakott tehervonatokat. A lassan mozgó tehervonatokra mindig más és más helyen valóságos szervezett bandák várnak s amint elhalad mellettük a vonat, gya-

korított ügyességgel felugranak rá s gyorsan ledobálják a széndarabokat. A vasúti személyzet nem mer föllepni a tulnyomó erővel szemben, bár már néhány sikerült elfogni a vakmerő tolvajok közül. A minap megtörtént, hogy egyik tolvaj a vonat kereké alá került, amelyek összeroncsolták a lábát. A széntolvasgók még mindig javában folyik s most a rendőrség kíséri meg, hogy véget vessen Budapest közvetlen közelében ennek a kalandos mesékbe illő rablóvilágnak.

— **Szédelgő zeneköltő.** Nagy feltűnést keltett nemrégiben, hogy *Bernstein* ismert nevű zeneköltőt *Berlínből* kiutasították. *Hamburgból* ma azt táviratozza tudósítónk, hogy ott ma *Bernstein* különféle szédelgések miatt letartóztaták.

— **Rendőri hírek.** *Varga Márton* kocsis ma a *Dreher-sörgyár* udvarán leest a kocsijáról. A kerekék kerezültek a hátán s elütöttek. Az István-kórházba vitték. — *Lerger József* ékszerész *Károlykört* 5. számú ékszeres-boltjának a kirakát felnyitották és 35 darab aranygyűrűt elvittek. A rendőrség nyomozza a tolvait. — *Giebl György* 32-ik gyalogezredbeli zenész-örmeister az éjszaka a *Gambrinus*-féle sörözőkban a nyitvalejtelt ajtón át a pincébe zuhant s veszedelmesen összezuanta magát. A *Rókusa* vitték. — *Kumanek István* 17 éves munkatálat legényt ma bevitték a rendőrségre. A fiatal embernek már nagyon viharos a multá. Két ízben már megismerkedett a börtön levegőjével, legutóbb pedig hosszabb ideig halóság elleni erőszak miatt volt becsukva. Ekkor 5 évre kitiltották a főváros területéről. *Kumanek* azonban visszajött a fővárosba. A Tisza-utóban felismerle őt *Szabó György* rendőr és a rendőrségre akarta kísérni. *Kumanek* kést rántott elő és a rendőrré pontot és azt a kezén megszurta. Végre is megkötözték és átadták a bíróságnak.

(x) **Próbáljon egyszer szerenőét Lukács Vilmos** bankházában Budapest V. Fűró-utca 10.!!!
1/2 oszt. sorsjegye 12.— K. 1/2 á 6.— K. 1/4 á 3.— K. 1/8 á 1.50 K.

(x) **Gebauer Károly** hazai érekeporsó-gyáros temetkezési intézete VII. Erzsébet-kört 26-ik számú házban van.

FŐVÁROS

(*) **Uj bölcsőház a III. kerületben.** A közgyűlés a mult évben elhatározta, hogy az Ó-Budán levő régi kórház-épületet bölcsőház céljaira fogja fölhasználni s hozzájárult ahhoz is, hogy az új bölcsőház vezetését a *Károlyi Sándor* grófné elnöklete alatt működő budapesti első bölcsőde-egyesület vegye a kezébe. A hatóság a régi kórház-épületet az egyesületnek erre a célra — használatul — át is engedte. A bölcsőház vezetéséről és önnntartásáról pedig átengedte a közgyűlés a *Floch* Henrik lovag részéről az Ó-Budán létesítendő bölcsőház céljára tett 20.000 K. a apítványt, illetőleg ennek az a apítványnak már mutatkozó s a jövőben esedékes kamatait. A bölcsőház időközben meg is alakult s a belügyminiszter ma értesíti a fővárost, hogy a közgyűlés határozatát helybenhagyta, a *Floch*-féle alapítvány kamatainak a kiutalványozását megengedte, azaz a kikötéssel azonban, hogy ezek a kamatok kizárólag csakis az Ó-budai bölcsőház céljaira fordíthatók, tehát az egyesület más irányú célokra nem használhatja. A tanács a leirat-hoz képest, a szükséges további intézkedéseket megtette.

(*) **A Dunapart bérbeadása.** A főváros a Duna-partot egyes vállalatoknak bérbeadja. Minden évben kiűn alapítják meg, hogy a partot hogyan osszák föl a vállalatok között. A tanács most fölhívja azokat, akik partot béreini akarnak, hogy december elsejig jelentsek be, hogy hol és mekkora területre reflektálnak. A *Margitbúd* és *Zapolya-utca* között a jövő évre nem adja bérebe a tanács a Dunapartot, mert ott a jövő évben építik meg a kőpartot.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Magyar Színház.** (Bemutató előadás.) *Pierre Vebernek* *Balkézről* (Main gauche) című darabját, melyet ma este mutatott be *Feltai Jenő* fordításában a *Magyar Színház*, a színpad hibásan fozozza a „Balkézről” alantas színvonalára. A *Balkézről* ellenkezőleg a finom írtájú vigjátékok közé sorakozik s nemcsak hogy távol tartja magát az alantas komikum minden drasztikumától, de ugy alakjainak rajában, mint technikai eszközökben komoly jellemzésre törekszik s egyenesen a jobbajta jellemvigjátékok színvonalára törekszik. A *Main gauche* thesises darab. Felállítja a következő tételt: a házassalendő fiatal ember, mielőtt a házasság kötelekébe lépne, bizonyoskodni le minden törvénytelen szívbéli ügyletről. Likvidáljon becsületesen és tisztességesen s ne vigye át semmiféle balkézről való tartozását a házasság teherlapjára. Ezt a tételt a francia szerző —

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **University Extension. Wlassics Gyula** vallás-és közoktatásügyi miniszter kezdeményezésére és **Földes Béla** egyetemi tanár elnöklésével héttől, e hó 10-én nálunk is életbe lép a **Népszerű Főiskolai Tanfolyam** (University Extension). E tanfolyam a tudomány minden ága képviselve lesz a különösen a napjainkban legnagyobb fontossággal bíró tudomány-ágakra helyeznek súlyt. A tanfolyam berendezéséről részletesen tájékoztató a tanulmányi rend, mely a tudományegyetemi kivesztúrában (IV., Egyetem-tér) ingyen kapható. Minden tanfolyam hat, hetenkint egy estén 4/7—4/8-ig tartandó órából áll. A novemberben megnyitott első havi tanfolyam tárgyai a következők:

1. Dr. **Alexander Bernát**: Lélektan. Első előadás november 11-ikén, aztán minden kedden. — 2. Dr. **Beóthy Zoltán**: A magyar költészet a XIX. században. Előadások november 14-ikétől kezdve minden pénteken. — 3. Dr. **Berzevics Albert**: A cinquecento testézete és szobrászata. Első előadás november 10-én, aztán minden szombaton. — 4. Dr. **Békfi Remig**: Magyarország kultúrtörténetéből. Első előadás november 17-ikén, aztán minden hétfőn, egyszer szombaton, december 20-ikán. — 5. Dr. **Kemény Károly**: A magyar közjog alapintézményei. Első előadás november 12-én, aztán minden szerdán. — 6. **Wittmann Ferenc**: Elektrotechnika. Előadások e hó 13-ikától kezdve minden csütörtökön.

Minden hallgató az előadás tárgyáról rövid összefoglaló ismertetést (syllabus) kap, amely egyfelől megkönnyíti az előadások hallgatását, másfelől a hallgatott anyag ismétlésére használható. Az előadások rendszeres hallgatására az egyetemi questúrában beépülőjeggyel váltandó, amelynek ára egy-egy (hat előadásra terjedő) tanfolyam után egy korona; de az első előadásra az érdeklődők vendégképpen is megjelenhetnek. Jegyek egy-egy előadáshoz 20 fillérről a terem bejárójánál az előadás megkezdése előtt szintén kaphatók. Az előadásokat rendszerint a központi egyetem kupaatermében, az elektrotechnikai előadásokat a műegyetemen fogják tartani.

○ **Az izraelita irodalmi társaság** ma este kezdte meg teli felolvasó ülésének sorozatát az izr. hitközösség síp-utcai dísztermében, nagy közönség jelenlétében.

Az első felolvasó dr. **Follák Miksa** soproni rabbi volt, aki **Arany János** és a **biblia** című nagyobb munkájának egy részét mutatta be, melyben rámutatott arra a nagy hatásra, amelyet **Arany János** költészetére a biblia és különösen a zsidóirók gyakoroltak. Az egész tanulmány közelében a zsidó irodalmi társaság kiadásában fog megjelenni. A felolvasást egyébként aktuálisá tette az a körülmény, hogy október 22-én volt **Arany János** halálának huszadik évfordulója, amiről egy irodalmi társaság sem emlékezett meg. Azután **Sebestyén Károly** szavalta el **Euthanasia** című hangulatos költeményét. Végül **Tábori Róbert** mutatta be **Zsidók a boszniai okkupációban** című érdekes visszaemlékezését. Kedves, novellisztikus hangon beszélt el a zsidók helyzetét a boszniai okkupációban és pedig egy azokét, akik a hadjáratban résztvettek, mint azokét, akik Boszniában voltak letelepedve. Ez utóbbiak rendkívül szívesen látják katonai-hírszerőseikat és az ünnepek alkalmával mindenkor örömet fogadtak őket családjuk körében. A szerző saját tapasztalataiból merített érdekes reminiscenciákat a közönség zajos tapsokkal honorálta. A legközelebbi felolvasó-ülés e hó 13-án lesz.

SPORT

•• **Bécsi lövészversenyek.** Sívár egyhanguságban folytak le ma a bécsi pótmeeeting megnyitó napjának utamai. Csupa csekélyebb jelentőségű versenyszám szerepelt a programon, amelyek közül egyedül a 3000 koronás **Handicapban** futottak jobb lovak. Ez a verseny meglepetéssel végződött, amennyiben a biztosra vett **Hans Heiling** legyőzőre talált **Ugyanazban**. Az **elődök handicapjában** is meglepetést kellett, hogy a verseny győztese **Charmant** lett, mely az utóbbi időkben állandóan rosszul futott.

A versenyek részletes eredménye a következő:

I. **Gátverseny.** Handicap. Díj 1800 korona. Távolság 2400 méter. Mautner V. Tiamoja (Rosack) első, Mautner V. Puritanerje (Poole) második, Mr. Paul Néha-Néhaja (Csompora) harmadik. Azután: Alitalia, Allegro, Retour, Allerweil fidel, Wunschmaid. Totalizátor: 10: 39. Helyfoglalások: I. 60: 161, II. 50: 116, III. 50: 80.

II. **Nyeretlen kétvések verseny.** Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Schindler L. Willije (Bonta) első, Mautner V. Wampunja (Southey) második, Egyedi L. Ruggieroja (Martinkovics) harmadik, aztán Katonabács, Erzsike, Seni, Ikaros, Morminglen. Totalizátor: 10: 46. Helyfoglalások: I. 50: 83, II. 50: 101, III. 50: 135.

III. **Elődök handicap.** Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Mr. Redgray Charmant (Gray) első, Péchy A. Philister (Holmes) második, Mautner V. Tubozám (Southey) harmadik, aztán Ne engedj,

Takaros, Babus. Totalizátor: 10: 55. Helyfoglalások: I. 60: 103, II. 50: 85.

IV. **Handicap.** Díj 8000 korona. Távolság 2000 méter. Aresin-Flaton J. Ugyanaz-a (Barker) első, herceg Pálffy M. Hans Heiling-je (Huxtable) második, Herzog M. Beata-ja (Baines) harmadik, aztán: Babám, Paraplue Escamille, Baratore, Teraskier, Hamlet. Totalizátor: 10: 77. Helyfoglalások: I. 50: 102, II. 50: 69, III. 50: 92.

V. **Elődök kétvések verseny.** Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Féltoronyi-ménes Othmarja (Krousi) első, Rohonczy G. Futótize (Borbély) második, Krausz L. Vadonca (Martinkovics) harmadik. Azután: Orgona, Timotheus, Monxainpetr. Totalizátor: 10: 40. Helyfoglalások: I. 50: 132, II. 50: 139.

VI. **Háromvések akadályverseny.** Handicap. Díj 8000 korona, távolság 3200 méter. Mautner V. Cornaroja (Poole) első, Mr. White Couleurje (Sinn) második, Dreher A. Marienburja (Huxtable) harmadik. Azután Ratking. Totalizátor: 10: 21. Helyfoglalások: I. 50: 50, II. 50: 51.

VII. **Kétvések handicapje.** Díj 2000 korona. Távolság 1200 méter. Thassy A. Figyelemje (Gray) első, báró Rothschild N. Spinxje (Southey) második, Arco-Zinneberg M. Speranzaja (Finan) harmadik. Azután: Estiény, Sohñfeld, Torpedo, Renaissance, Condottiere, Adrienne II, Marignac, Csárdás. Totalizátor: 10: 29. Helyfoglalások: I. 50: 77, II. 50: 130, III. 50: 130.

EGYESÜLETEK

(A belvárosi szabadalvú-demokrata-kör) ma tartotta Régi-Posta-utca 2. szám alatti új helyiségében **Hallay Mihály** elnöklése alatt első ülését.

A nagy számmal megjelent igazgatósági tagok örömmel hallgatták meg az ügyvezető-elnök beszámolóját a kör új és lényes berendezéséről és megbizta az ügyvezető-elnököt a még további intézkedések megtételére. A kör már a jövő héten teljesen elkészül, úgy, hogy a kör tagjai igénybe is vehetik. Orvondetes tudomásul szolgált **Fejérváry Frigyes** titkár jelentése is, hogy a kör tagjainak száma ez évben 380 taggal gyarapodott, akikkel együtt a körnek most már közel 800 tagja van. A kör részére könyvtárt létesítettek, melynek fejlesztésére az igazgatóság az elnökséget felhatalmazta. **Hegegy László** pénztáros jelentése után dr. **Német Antal** ügyész beszámoló a kör irodalmi pályázatának eredményéről, amely a demokratikus irányzat előzetes eljából tüzetelt ki. Két pályamű érkezett az igazgatósághoz, melyek elbírálás végett az e célból kiküldött bizottságnak adatokat ki.

(Az orvosgyűlés) e hó 8-án, szombaton délután 5 órakor, Szentkirályi-utca 21. számú helyiségében felolvasóülést tart.

Nyiltér.

A Szinye-Lipóci Lithion-törzés

Kifűtő-árral használják

Salvator

vese-, húgyhólyag-, húgyúti- és köszvénybántalmak ellen, vizelet elvezetésének, továbbá a légsz és emésztési szervek hirtelen átmozgatására.

Hűgylajtó hatású!

Fontos! Kérem, csak a Szinye-Lipóci Lithion-törzest használják!

Budapest, Gábor Gyula utca 1. szám.

Leghatásosabb arzénos

Guber Forrás

Vasas víz

vérszegénység, női betegségek, ideg- és bőrbetegségek stb. ellen.

Kapható az összes ásványvíz-telepben, gyógyszerár- és drogeriákban.

Minden külön értesítés helyett.

Krausz Gábor, mint férfi, fidalomlód megírta szívet jelenteli egy maga, mint osceomó gyermeke, valamint az egész rokonság nevében, hogy forrás szereteti, feltehetően feleség, illetve anya, gyermek és testvér

Krausz Gáborné

szül. Margitai Zelma.

Életem 23. legboldogabb házasságának második évében, folyó hó 3-án este háromnegyed 9 órakor, rövid, de kínos szenvedés után elhunyt.

Drága halottunk földi maradványait folyó hó 4-én, délelőtt 11 órakor fogjuk a gyűlöletből: VI. Szabolcs-utca 84. szám, az új izraelita temetőbe örök nyugalomra kiorolni.

Aldás emlékére! Béko peraral!

Weser Adolf és neje antl. Kiltózer Karolina, mint szülők, Margitai Jenő, Elek, Hilda és Géza, mint testvérek, Krausz Adám és neje szül. Mollinger Géza, mint após és anyós, Margitai Elek és szül. Kovács Leanka, Béno Ignác és neje Krausz Fildes, Braun József és neje, Frankus Irén, Krausz Vilmos, Bian Sándorné, Krausz Gizella, Krausz József és Regina, mint sógorok és sógorok.

••••• AZ ÚJ ANCOL •••••

FÉRFIRUKA-BÉRLET

LEGJOBB RUMÁZKODÁSI RENDSZER

DEUTSCH F. KÁROLY

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 1. SZÁM.

(Az e rovat alatt közöltéknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A novemberi esküdték.** A budapesti büntetőtörvényszéken most sorsolták ki a november hónapban bírói tiszlet gyakorlati esküdtéket. A kisorsolóbizottság elnöke **Szinye Leó** volt; tagjai a törvényszék részéről dr. **Dolcsall Alfréd** és dr. **Kramszta Imre** törvényszéki bírák. Az ügyészséget dr. **Geszti Andor** ügyész képviselte, az ügyvédi kamara részéről dr. **Glücklich Emil** volt jelen. **Rendés esküdtörök** lettek: **Gyarmati Gyula** kávéháztulajdonos, **Kemasky Mihály**, a Magyar Általános Hitelbank tisztviselője, **Lochmann József** lakatos, **Kotányi Rezső** irodafőnök, **Zsóbó Lajos** háztulajdonos, **Szessl Mándor** szállítómányi vállalkozó, **Kulcsár Ferenc** fővárosi gazda, **Nika Tivadar** részöntő, **Hartó László** testétkereskedő, **Nagy Rezső** bórdíszműves, **Fazekas Mihály** szabómester, **Ziegler Géza** építőmester, **Apáthy Gábor**, takarékpénztári tisztviselő, **Fluss József** kereskedő, **Fausser Aurél** mérnök, dr. **Adler Adolff** ügyvéd, **Bleyer Fülöp** magánhivatalnok, **Braun János** nyugdíjas, **Grünwald Samu** divatárkereskedő, **Róháry Sándor** nyugalmazott miniszteri tanácsos, **Vuk Lajos** kereskedő, **Arnold Róbert** újszerkereskedő, **Cserna Lajos** szabó, **Unger Béla** háztulajdonos, **Sziklay Sándor** vendéglős, **Demjén Ignác** fémáruháros, **Sántha Albert** vendéglős és **Ebtóvs Sándor** biztosítási hivatalnok. **Pótesküdtörök** lettek: **Eppinger Lajos** kereskedő, **Prusinszky István** háztulajdonos, **Hinterseck Lajos** háztulajdonos, **Blaszk Rezső** gyógyszerész, **Szina István** fűszeres, **Seligmann Károly** ékszerész, **Hirsch Zsigmond** pék-mester, **Szab Gyula** gazdálkodó, **Brunner Imre** szeszkereskedő, **Marschalkó Béla** biztosítási előgylő. Az esküdtörök ülésszaka november 11-én kezdődik s 25-éig tart.

§§ **Kezgyelmi kérvény a Wallburg-úgyban.** Bécsből jelentik, hogy dr. **Rosenfeld Viktor** ügyvéd, a Laibachban elítelt **Staudinger Miksa** védője kezgyelmi kérvényt nyújtott be védené érdekében a királyhoz, **Standingert tudvalevőleg** négy havi börtönrre ítélték, amiért **Ernő** főherceg és **Skubitzky Laura** állítólagos házasságáról anakönyvi kivonatot hamisított.

§§ **Képek a bíróság előtt.** Ma vonta felelősségre a büntetőtörvényszék Szudy Gyulát, a **Vasárnapi Illusztrált Lapok** volt szerkesztő-tulajdonosát. Ez a cím azért kellett a vádlottnak, hogy ennek segítségével visszavetéseket kövessen el. Mikor aztán Budapestben nem volt biztonságban, külföldre szökött, de Csehországban a budapesti rendőrség közlése alapján elfogták. Most ama följelentések miatt állott a bíróság előtt, amelyeket **Loeff** hercegné, született **Parlagi Vilma** festőnő, **Láng János** pozsonyi vendégfogó és **Cseh László** munkás tett ellene. **Parlagi Vilma** 1899. év végén átadta eladás végett Szudy Gyulának azt a nagy olajfestményt, amely **Kossuth Leó** jóst ábrázolja s amelyhez **Kossuth** modellt is ült a művésznőnek. A festőművésznek a kép árát 15.000 forintban szabta meg, amelyből Szudy 10.000 forintot köteles lett volna a Magyar Hitelbanknál deponálni a művésznő számára, az 5000 forint pedig Szudy lett volna jutalom fejében. Szudy átvette a képet s Budapestre hozta s itt megterhelte zálogkötősséggel. A kép ezután 1900. január hónapban Szegebre került s itt **Katona Ferenc** vette zálogba 620 korona költségen fejében, amelyet Szudynek adott. **Parlagi Vilma** följelentésére aztán a budapesti büntető-törvényszék büntetlő fölfogaltatta a képet s fölhozatta a törvényszék letétváladába. Az ügyesség vádjára ezért a törvényszék sikkasztás büntette miatt helyezte vád alá. **Láng János** pozsonyi vendégfogó egy életnagyságu olajfestményt, amely **István nádor** arcképét ábrázolja, osalt ki Szudy, aki elhívelte **Lánggal**, hogy ő azt a képet itt Budapestben legalább 2000 koronáért el tudja adni. **Láng** hosszas nógatás után végre átadta a képet Szudynek, aki aztán ezt itt Budapestben 400 koronáért elárogosította a Budapesti öngyógyító takarékpénztárnál. Ezért és mert **Cseh László** munkást 200 forint óvadék mellett szolgálat fölfogadta, de a pénzét elikkasztotta, osalás büntette miatt helyezték vád alá. A tárgyaláson **Láng** visszavonta a panaszát, mert a takarékpénztár, amelynél Szudy a képet elárogosította, kijelentette, hogy lemond a képről. A másik két följelentés dolgában azonban megtörténtek a tárgyalások. A törvényszék Szudy Gyulát osalás s **Cseh László** sérelmére elkövetelt osalás büntetőben monodta ki bűnösnek s ezért 8 havi börtönrre ítélt. A kimért büntetést a közel 16 havi vizsgálati fogsággal kitöltötték vette a törvényszék. A **Láng János** által panaszolt osalás büntette miatt a panasz visszavonása folytán, a további eljárást beszüntette, a **Parlagi Vilma**

által panaszolt sikkasztás büntette alól ellenben felmentése s elrendelte, hogy a Kossuth-kép Paragi Vilmosnak, az István nádor arcképét ábrázoló o'ajtestmény pedig Láng Jánosnak adassék ki. Dr. Keserű allégyre kérte a vádlott ellen a vizsgálati tórság elrendelését más, Tóth Ferencel együtt elkövetett családi bűnügyekből kiólyólag, de kérelmének a törvénysek nem tett eleget s elrendelte Szudy Gyulának nyomban leendő szabadióra helyezését. Szudy az ítélet ellen felebbezett.

Ördög Pál és társai.

— A nagykútai gyilkosok. —

Budapest, november 4.

Fokozott érdeklődés mellett folytatta ma a pesti vidéki törvénysek esküdtbírósga a nagykútai haramiák bűnügyének tárgyalását. A kihallgatott tanuk valamennyien igazolták Kármán Mátyás töredelmes vallomásának hitelességét és alaposan rácaóltak a két tagadásban lévő zsványra. A tárgyalás mai részleiről tudósítók a következőket jelentik:

Dr. Pauzt Vilmos és dr. Hajdu Béla nagykútai ügyvédek elmondták, hogyan tanútk el Kármán a Löwinger udvarában. A haramia szó nélkül adta meg magát.

Tóth József szabó este öt és hat óra közt jajaatást hallott Löwingeréknél s amint átment hozzá, egy ember futott ki a szobából s nyomában Löwingernek, aki azt kiáltotta: „Segítség! Gyilkosok!” Kármán elogatásában is közreműködött.

Vélkei Mihály, Vonnák Mátyás veje, kife'enti, hogy lemond törvényada jogáról s kész az spcsa bünpörében vallomást tenni. Vallomásából az a főjegyzésre méltó, hogy Vonnák január 18-án este 6 óraker tehát abban az időben, mikor a gyilkosság történt, jött hozzá látogatóba.

Az édesapja alibijét iparkodik támogatni Vélkei Mihályné is. Azt mondja, hogy Vonnák este hat óraker jött hozzájuk.

Az élnök most beszólija Ördög Tóth Istvánt. Ördög Tóth Pál vádóttnak az édesapját, akire a fia mint tanura hivatkozott. Azt akarta az őreggel bizonyítani, hogy ó január tizennyócadikán egész nap otthon volt s ki sem mozdult a szobából. Az őreg Tóth István azonban törvényada jogánál fogva megtagadta a vallomást.

Tóth Istváné, a vádótt mostohaanyja, rácaólt a fiára azzal a vallomásával, hogy a fia január tizennyócadikán délután négy óraker együtt ment el hazuról Kármánnal. Tóth Pál tudvaleóleg azt is tagadja, hogy Kármán ismeri. Mikor aztán látta, hogy a vallomásával rossz szöveget tett a fiának, sic'elt kijelenteni, hogy biz ó nem tudja Kármán volt-e náruk vagy más, mert ó Kármánt nem ismeri.

Az élnök: Paprikás krumplit ettek akkor?

A tanu: Igen.

Az élnök: Tehát mégis csak Kármán volt maguknál, mert ó is azt mondta, hogy paprikás krumplit ettek akkor.

Tóth Mária, a vádótt mostoha testvére nem akart vallani.

Dahy András hivatalozólat arra nézve haligaták ki, hogy Löwinger egy alkalommal a vizsgálóbíró előszobá ában ugy nyilatkozott volna, hogy a gyilkosságnál a legbecsületesebben Ördög Tóth Pál veje kedelt. Tanu csak arra emlékezett, hogy Löwinger Ördög Tóth védőjének ugy mondták el akkor a történeteket, hogy a lövés után Ördög Tóth azt mondta társának: no most már menjünk!

Következett egyik legérdekesebb tanúnak, Szegedy Istvánnak. Ördög Tóth Pál barátjának kihallgatása aki elmondta, hogy a gyilkosság napján délelőtt elment pálinkát venni Ördög Tóth Pálához. Ekkor Ördög Tóth eskerte tőle a revolvert.

— Minek az neked, Pál?

— Egy zsdótt akarok megijeszteni, aki holnap ókróket akar venni a vásáron.

— Pál ne csinálj bolondságot!

— Ne busujj, holnap majd nekünk muzsikálnak a vásáron! Jobb ha velem tartasz.

— Nem én!

— Nem is arra való ember vagy te! — mondta ó. Én visszakérem a revolvert, de ó azzal nyugtatott meg: Ne féj, csak bolondoztam, nem bánok én senkit! Leányzóba megyek Tápó-Bioskére, azért kell a legyver. — A gyilkosságot este a kocszában hallotta, ahol egy hivatalozóval ivott s ezzel is ment el a gyilkosság színhelyére.

— Kitől kapta maga ezt a revolvert?

— Méltóságos Béres János kuriai bíró urtól, akinél kértés voltam, az adta azért, hogy óriszem ve'e a kértészetet.

— Miért oaptá el magát a kuriai bíró ur?

— É miatt az eset miatt, hogy a revolvert oda adtam Ördög Tóth Pálnak.

Szembesítés következett ezután.

Ördög Tóth: Hát, Pistu, csak ugy mondd ám el a dolgot itt a tekintetes törvénysek előtt, ahogy történt!

Tanu: Én ugy mondom, ahogy történt.

Ördög Tóth: Nem ugy volt, ahogy elmondtad.

Délután 8 óraker voltál nálam s elhált magadhoz. É meenni sem akartam, de mivel kértél, elmentem. A lakásodon négy-öt nyakkendő adtal nekem, de revolvert nem. Ha én gyilkólt, rabolni akartam volna, nem tóled kértém volna revolvert, vettem volna én.

— Mikor a revolvert maga oadadta, meg volt töltve?

— Nem. Én adtam neki hat patronát.

Ördög Tóth Pál védője ellenzte a tanu meghibeltetését, mert a tanu eddig ugyben fogva is volt.

Élnök: Még egy kérdést: Ismeri-e ezt a kést?

Tanu: Igen, a Pálé, egyszer mutatta is nekem.

Arról ismerek rá, hogy kissó le van a nyele csorbulva.

A tanu megeskették. Ugyanigy vallott Szegedy István felesége, Oldal Mária is.

Dudás Pál bérés, aki Ördög Tóth Pál testvérhugát, Tóth Marit akarta nőül venni, valamint Dudás István és ennek felesége arról vallottak, hogy az a nyul, amelyet Ördög Tóth Pál talált, ugy meg volt fogva, hogy be nem vérezhette a csizmáit. Gallai Pálnapszamos lakásán tektütt Nagybanai Erzi cseléd-lány a véres eset után betegem. A súlyosan sérült lány neki is ugy adta elő a történeteket, mint ahogy azt vallomásában maga is elmondta. Gallai Pálné tanuvallomásában megerősítette férje vallomását.

Margineán János nagykútai csendőrmester a gyilkosok elogatását s a nyomozat első stádiumát adta elő. Kármánt mikor elfogták, csupa vér volt. Mindjárt megnevezte társait Ördög Tóth Pál és Vonnák Mátyás személyében. Ördögöt a lakásán fogták el. Tagadott mindent. A csizmája véres volt. Vonnák Mátyás is A kést az udvarban találták meg, a zsinógot a konyhában azon a helyen ahol Kármán állott. A konyha, az előszoba csupa vér volt. A vérmomok az udvaron keresztüli, az utcán át egészen a kaszinóig vezettek. Az esetre nézve még aznap este kikérdezte Löwinger, Braunnet s a cselédjánt.

Következtek az orvosszakértők véleményei. Dr. Szikszay Sándor Löwingernek hulláján mintegy tizenkét szurást talált. Ezek nagyrésze a szív tájékán volt, de voltak szurások a bason, nyakon és arcon. A szív is meg volt sérve a szurások által s a szurások feltétlen halálosak voltak. A meggyilkolt asszony áldott állapotban volt 7—8 hónap óta. A halál közvetlen oka elvérzés volt s sérülései feltétlen halálosak voltak. Hogy védekezett is, e árulja az, hogy tenyere és karja, amellyel az intézett s. urásokat elhántani akarta — keresztüli voltak szurva. Löwingeren nyole seb nyoma látszik, ezenkívül egy sérülés az orron. Ezt lövés okozhatta. Sérülései husz napon tul gyógyultak. Özv. Braunnet 12 sérülésen van szurás által okozva, ezek gyógytartalma 20—120 nap. Egvik karján az idegek is sérve vannak. A cselédjány két oldalán vannak a szurási sebhelyek. A leány is 20 napon tul gyógyult. — Löwinger a boncolat megjegyesekor oly idgesen és izgatottan viselkedett, hogy figyelmzetnem kellett arra, ha nem viseli magát csendesen, kórháza kell vitetni. — Dr. Szikszay törvényeszkí orvos szakvéleményét mindenben megerősítette dr. Andráshy Jenő törvényeszkí orvos, aki még ó adta azt is, hogy Löwinger most is, dr. Szikszay szakvéleményének előterjesztése alatt kinn az előszobában kétségbeesetten törtelte kezét s keservesen zokogott. Dr. Halász kir. ügyész megismételte újból azt a legnap bíróságilag megtagadott kérelmet, hogy dr. Kravtsek megyei orvos és dr. Kizlay nagykútai orvosok beidéztesse nek tanukul arra, hogy milyen feltölt lekiállapotban volt akkor Löwinger s így az a kihallgatási jegyzőkönyv, melyet vele a gyilkosság estéjén 1/8 óraker vettek leli figyelembe nem vehető. — A bíróság most sem adott helyt az ügyész kérelmének. A tárgyalást reggel 9 óraker folytatják.

TÁVIRATOK

Berlin, november 4. Udvari körökben va'oszinúnék tartják, hogy a német trónörökös az idén Koppenhágába utazik, hogy viszozozza a dán trónörökös berlini látogatását.

Tiflisz, november 5. Mint Kutaisból jelentik, a kaszárnya restaurálása alkalmával egy tal beomlott, mely a'kalommal három ember életét vesztette és kettó súlyosan megsebesült.

Tartománygyűlési választások.

Gráo, november 4. A falusi községek mai tartománygyűlési képviselőválasztásán megválasztottak egy német néppárti, nyóle német konzervatív, hat paraszt-szövetségi és nyole szlovén-kerikális jelöltet. A paraszt-szövetség mind a hat mandátumát a többiekől hódította el és pedig kettőt a néppárttól, négyet a német konzervatívoktól. A szlovén-kerikálisok mandátumainak száma nem változott.

A német vámtarifa.

Berlin, november 4. A birodalomgyűlés ma kevés képviselő jelenlétében folytatta a vámtarifa tárgyalását és pedig Albrechtnek és Barlnak a kartellek ellen teendő intézkedésekről szóló indítványainak folytatolagos tárgyalásával. Paasche (szabadelvi) és Gamp (jogpárti) ellenzi az indítványokat, mert kivihetetlenek. Fachnicke (reisinnige Vereinigung) Barth indítványa mellett szóial fél. Bebel azt mondja, hogy a szocialdemokraták a trösztök meg nagyobb terjeszkedését óhajtják, mert az ipar eltrösztösödése előké-szíti az államosítást. De a trösztök elenségei a munkások szervezkedésének és leszorítják a béreket. Möller kereskedelmi miniszter a kartellek kérdésében tartott és legközelebb befejeződik ankréta után és Bebelnek több megjegyzését helyreigazítja. A kartellek, ugymond, nem élesítették ki nálunk a válságot, hanem ellenkezőleg, még enyhítették is az által, hogy Angliába és Amerikába nagymennyiségű nyersvasat vittek ki. Ez által a túlermelésből származó készletek eltűntek. É nélkül ezek a készletek még évek során át leszorították volna a béreket. Miután még Beumer (nemzeti szabadelvi) a szindikátusok haszná-

ról és Brömel (reisinnige Vereinigung) Barth indítványának elfogadását ajánlotta, a tárgyalás elnapolását indítványozták. A jelenlévők megszámlálása alkalmával kitűnt, hogy csak 135 képviselő van jelen, tehát a ház határozatképtelen. A tárgyalást folytatják.

Az angol-szomáli háború.

Aden, november 4. Swayne ezredes visszahívták, hogy egyelőre a külügyi hivatalban mint tanácsadó működjék. A szomáliföldi expedíció fővezerségét Lanning tábornok veszi át, aki körülbelül hat hét múlva megkezdi az előnyomulást.

Letartóztatott ir képviselő.

London, november 4. Rodmond William ir képviselő ma délelőtt, midőn Kingstownban (Írország) partras állott, letartóztaták és a kilmainghami fogházba vitték, hogy ott kitöltse hat havi fogházbüntetését. É büntetésre annak idején azért ítélték el, mert egy nyilvánosan tartott beszéde alkalmával nem tudott garanciákat szolgáltatni a törvényes magaviselésért.

Délafrika támogatása.

London november 4. Az 1902. december 31-én végződő költségvetési évre, mint ma közlik, még nyole millió fontnyi póthitel fog kérni a kormány. Ezt az összeget a volt dél-afrikai kőztársaságok támogatására szánták és pedig három milliót szabadon fognak szétosztani a burgherek között, két milliót más szerzők között a háboruban vallott károkért és három milliót kölcsönőkre fordítanak.

Vasuti szerencsétlenség.

Páris, november 4. Rheims mellett ma vasuti szerencsétlenség történt, mely alkalommal tíz ember megsebesült, köztük kettó súlyosan. A súlyosan sebesült két van Hannotaur Károly, a volt külügyminiszter fivére, akinek mind a két lába eltört, ugy hogy amputációra lesz szükség. Állapota igen komoly.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, november 4. A Dunagőzhajózási Társaság mai igazgatósági ülésén elhatározta a kormány leiratának kapasan, hogy a szubvenció kérdésében összehívandó tanácskozásra kész elküldeni képviselőjét, amennyiben a kormány meghívja a társaságot.

Bécs november 4. Az osztrák fegyvergyár nyilatkozatban közli, hogy a rossz üzleti viszonyok következtében az üzemet jelentékenyen korlátozni kénytelen s egyelőre nem is várható a helyzet javulása.

Bécs, november 4. Az itteni piacon néhány hét óta mértéketlenül emelkedett a hizott sertések telhajása. É a heti felhajás olyan nagy a minő nem volt soha 1903. szeptember óta. A mult heti felhajás 19.200 darabra rugott, tehát a szaporodás 2300 darab. Ennek lett következménye a nagy árdepresszió, amely métermázsánként 12—14 koronát tett ki. Hizott sertés métermázsánként könnyen lehetett volna szerezni 138 koronért.

Berlin, november 4. Megerősítik, hogy a Deutsche Bank a apókáját egyelőre 30 millió márkával telemeik.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

B. E. Zenta. 1. A postatakarékpénztár állami kezelés és jótállás alatt álló takarékpénztár. Céja a köznépni a takarékoság fejlesztése és megszilárdítása, tekintettel arra, hogy a nép alsóbb rétegei csak ritkán jönek abba a helyzetbe, hogy oly összegű pénzt rövid időközben összegyűjtsenek, amennyinél kevesebbet más takarékpénztárak el nem fogadnak. Ezért a postatakarékpénztárak már 50 krajcárnyi betéteket is elfogadnak kamatozásra. 2. Felügyeletet a kereskedelmi miniszter gyakorol felette. 3. Fogalmazó és kezelő személyzet. Az elsőhöz jogvézettség kell, a másodikhoz elég a középiskolai végzettség.

L. I. Csorna. Az ipartörvény 51-ik szakasza határozatlan megtilja, hogy olyan illírásat használjon, amely nem felel meg a valóságnak. Miután pedig arui nem kizárólag magyar gyármányok, ninos joga a kérdéses teirászhoz. — M. E. Azt, hogy krónikus szivbajban szenved, elég ha a sorozásnál jelenti. Hogy családientartó, azt okmányokkal kell igazolnia meg a sorozás előtt. — W. L. Miskolc. 1. Folyamodhatik áthelyezésért a vadászokhoz, de nagyon nehezen megy a dolgot, mert a honvédelmi és nádügyminiszternek közös beleegyezése kell hozzá. Nagyon sok utánjárásba és időbe kerülne s akkor sem biztos az eredmény. 2. Igen, van olyan miniszteri rendelet. — K. J. Pécs. F. F. Sárospatak. A pályázatokot időnként maga a boszniai országos kormány szokta kihirdetni s ott jelezve van, hogy milyen kvalifikáció kell az egyes állások elnyeréséhez. Teszt erre nézve figyelemmel kísérni a lapokat. Most tudunkkal ninos hirdető pályázat. — Régi előfizető leánya. Szegvár. Akkumulátor-gyűjtőszekret, melyet viszonyomással dolgozó szerszámegpekhez használnak, hogy a víz állandóan oly nagy nyomás alatt nyomuljon a munkagép hengerébe, aminőt annak a munkája megkíván. Budapestre egy van: az Akkumulátor-gyár r-t. V. Fodor-utca 11. — M. M. 8. Zsebben hordható acétillámpa egyáltalán nem kapható. — Régi előfizető. Kossuth Lajos-utca 1. Márta-egyesület.

KÜLÖNFÉLÉK

Találkozás.

Találkozik a pusztá mélyin
Két idegen véletlenül,
Az első nap csak nézik egymást
Közömbös-némán, mererül.

A második nap mindakettő
Sohajtozik, panaszkodik,
Vidám beszéd, szelid mosolygás
Köst tünik el a harmadik.

Negyedik nap a búzá földön
Együtt szednek kalászatokat
Kart karba tűzve éri őket
Az öltök napáldozat.

S hogy két álmatlan éjszakára
A hatodik nap reggele,
Búcsúznok kell mindörökre,
Hogy szüvik fölísikolt bele.

S fehér arcáról le se törli
Még a leány a könnyeket,
Mikor már messze jár a férfi
Es uj sziven át uj sebet.

S míg a leányt eléri sorsa,
A lassu sírba-hervadás,
Neki többé eszébe sem jut
A pusztai találkozás.

Csak olykor, hogha csendes estén
Szerelemse szívén pihen,
Érez valami névelten kint
Sajogni lelke mélyiben.

Uj boldogsága tengerébe
Egy-egy csópp fájdalom vegyül
S nem tudja mért, szemébe lassan
A gyötrelm könyvéje gyül.

S e titkos könyök sorvasztják el,
Bár ki se látja, hogy beteg
S csak sírja szélén sejtí meg, hogy
Egy szótlán átok verte meg.

Móra Ferenc.

† **Miksa császárról.** Egy San-Antoniónban megjelenő délamerikai lap kiadója nemrégiben meglátogatta Mexikóban dr. Kaskát, a szerencsétlen sorsu Miksa császár egyik büsleges emberét, akinek legutóbb az osztrák-magyar monarchia és Mexikó között negyven esztendő óta megszakadt diplomáciai összeköttetés felújítása körül szerzett érdemeiért a királyi nemességét is adományozott. Az amerikai újságkiadó dr. Kaska nagyon szívélyesen fogadta, bevezette őt ereklyegyűjteményébe és megmutatta neki magánlevelezéseit is, amelyek mély bepillantást engednek a szerencsétlen császár életének tragédiá-

jába. Különösen érdekesek Fischernek, Miksa császár volt gyóntató papjának levelei, aki erősen védekezik azokkal a vádakkal szemben, mintha ő is egyetértett volna azokkal a tanácsosokkal, akik a császárt a menekülésről lebeszéltek, mikor Vera-Cruzban két hétig utra készen állt egy francia ágyú-naszád. Fischer azt írja leveleiben, hogy a császárnak nem volt megingatható az a hit, hogy ügye győzedelmeskedni fog.

† **Angol arisztokraták botránya.** Angol arisztokrata körökben másról sem beszélnek, mint Watt Julia asszony és Beauchamp lady becsületesértési pőréről. Wattné 1880-ban ment férjhez és 1895-ig egész boldogan élt urával. Ekkor rájött férje hitlenségére és válópört indított ellene. De csakhamar visszavonta a pört és kibékült férjével. Ekkor ismerkedtek meg Beauchamp Violettel, lord Beauchamp Reginald feleségével. A lady, ki igen szép asszony, feltette magában, hogy meghódítja Watt urat, ki nem is állott sokáig ellen a szép asszony csábjainak. Wattné lord Reginaldhoz fordult panaszával, ki nem sokat törődött feleségével, nem kérte vissza a jogos tulajdonába, hanem elvált tőle. A házasságtörő lady nem elégedett meg azzal, hogy a férjét birtokába kerítette, hanem folytonos rágalommal illette Wattnéét, sőt azzal is vádolta, hogy férjét meg akarta gyilkolni. Wattné újból megindította a válási keresetet s az angol arisztokrácia most feszült érdeklődéssel néz a tárgyalások elébe.

† **Mulatságos statisztika.** Az olasz lapok mostanság erős kifejezésekkel kommentálják, hogy az *Agenzia Stefani*, a hivatalos távirati iroda *Zanardelli* miniszterelnök utazásáról neveltségesen részletes tudósításokkal árasztotta el a világot, mintha tudja Isten mind fontos eseményről lenne szó. Egy ellenzéki statisztikus kiszámította, hogy az *Agenzia Stefani* a király berlini és pétervári utazásáról 100 sürgönyben 12.000 szóval reterált, ellenben *Zanardelli* utazásáról 316 sürgönyben 80.000 szóval. Ezt a statisztikát aztán a következőleg egészítették ki:

Zanardelli 19.000 emberrel fogott kezét, akik közül 18.982 egyént nem ismert. 15.000-szer mondta: „Nagyon örvendek, hogy őnt megismerhettem”, 12.000-szer pedig azt, hogy: „Nagyon szép, valóban sikerült.” 9000-szer ígerte: „A kormány foglalkozni fog a kérdéssel.” 6000-szer így szólt: „Megigérem önnek, hogy minden jobbra fordul.” 1-szer, mond egyetlene egyszer mondta: „Hála Istennek!” Akkor tudniillik, amikor ismét Rómában volt.

† **Ötszáz halott a tengerben.** A *Ventozor* hajó, mely China felé vezetett, az uj-zélandi szigetek előtt hajótörést szenvedett. A hajón 500 koporsó volt, melyekben meghalt kínaiak feküdtek, kiket Amerikából hazaküldtek, hogy otthon vallási szertartásaik

mellett eltemessék őket. Az összes koporsók tartalmukkal együtt a tengerbe veszték. Egy-egy koporsó 250 frankra volt biztosítva.

† **A cár spiritisztája.** A cári udvartól érdekes hírek keringenek, amelyek csak kerülő utakon juthatnak az európai sajtóba. Mialatt az orosz birodalom politikája egyre változik, II. Miklós cár mindenképpen azon van, hogy subjektive bele ne atvatkozzék a dolgok folyásába. Népe nem gyűlöli úgy, mint az apját, nem dicséri, mint a nagypapját, nem ílének tőle úgy, mint dédapjától, I. Miklóstól, — nem gunyolják, észre se veszik. A nyilvánosság épp olyan kevésbé törődik a cárral, mint a cár a nyilvánossággal. Annyit tudnak róla, hogy amikor trónraléptekor *Pobjedonoszev* a nemességét bemutatta, a cár „az alkotmányosság abszurd álmaitól” óvta kedvelt híveit. Egy idő óta, mint *Peterovról* jelentik, nagy szerepet játszik az udvarnál egy bizonyos *Philippe* ur, aki hipnozissal és spirítizmussal foglalkozik. Ez a férfi, akinek származásáról mindenféle mende-monda szállong, *Miklós* nagyherceg közvetítésével ismerkedett meg a cárral. *Philippe* ur nélkül semmive történik az udvarnál, se politikai, se privát ügyben. Ez az új *Cagliostro* fel tudja idézni II. Sándor szellemét, betegeket gyógyít és jövendöl. Az ő gyógymódjával hoz-zák összeillegésbe a cárné képzelt terhességét is. Mindenütt a spiritiszta kalandorról beszélnek, aki a legbelöllyásabb férfakkal szemben is érvényesíteni tudja akaratát. A cárné szerepléséről és a „február 19-iki szoba” átváltoztatásáról is sokat beszélnek. Ismeretes, hogy 1861. február 19-ikén II. Sándor cár, miután aláírta a jobbágytság megszüntetéséről szóló okiratot, így szólt:

— Soha életemben jobbat nem fogok tehetni.

Egyben elrendelte, hogy írószobája ugyanabban az állapokban maradjon, amelyben volt ez emlékeztetes alkalommal. Azóta egy székben sem tettek el helyéről ebben a szobában. A cárné azonban új jürdőszővőát óhajtott és a választás az udvar történelmi szobájára esett. A február 19-iki szoba bútorait elszállították és a padlón helyezték el. A cárné ezt az óhajtatást csak *Philippe* ur segédelmével tudta megvalósítani a cárnál. Ez az eset is nagyon lehangolta a régi szabadelvűség híveit.

† **Hazaáruló tanító.** Egy londoni iskolában megkérdezte a tanító.

— Ki teremtette a világot!

— Joe Chamberlain! — hangzott a kurta válasz.

— De fiuk... Ez esztelen... A világot...

— Joe Chamberlain, — üvöltötte az e. sz. osztály.

— Gyerekek, hisz Chamberlain nagy ember, de a világot mégis más teremtette... A jó isten!...

S ekkor vérbem forgó szemmel ordította az egész osztály:

— Le vele!... Búrbarát... Búrbarát...

REGÉNY

ILICS IVÁN HALÁLA.

Irtá: Tolsztoj Leo.

(5)

Csak néha támadt fel a szerelemnek egy-egy kis időszaka, de ez sem tartott sokáig.

Ez volt a sziget, amelyre viharok után partra szállottak, de aztán újra nekivágtak az elnyomott ellenségeskedés tengerének s kölcsönösen eltávolodtak egymástól.

Ez a szakadás Ilics Ivánt elkésztette volna, ha nem lett volna meggyőződve róla, hogy ennek így kell lenni; de ő ezt az állapotot szabályszerű tartotta s házi körben való munkálkodása vég-céljának.

Ez a cél pedig abban állott, hogy mindenképp szabaduljon meg helyzeté kellemetlenségeitől, de azért óvja meg a látszat kedvéért a tisztességes külszint. Ezt az által érte el, hogy nagyon keveset volt odahaza s ha mégis otthon kellett lennie, idegen embereket hívott meg magához.

Füdülog volt a hivatala.
Ebbe törlődött össze világa, minden gyönyörűsége s az a gyönyörűség az egész embert igénybe vette.

Hatalmának tudata, az lehetőség, hogy minden embert megsemmisíthet, a külső méltóság, mikor belép a törvényszék épületébe, találkozásai alantasaival, sikerei föléle és lefelé s főképpen annak a tudata, hogy milyen kitűnő hivatalnok, örömmel töltötték el s élvezetessé tették az ebéd s whistles közé eső idejét. Így Ilics Iván élete olyan folyást vett, amelynek éppen ő maga is megkívánta: kellemes és tisztességes volt.

Igy élt még hét évig.
Idősebb lánya körülbelül tizenhat éves volt már, egyik fia meghalt s másik fia, sok civódás oka, gimnazista volt.

Ilics Iván azt is jogásznak akarta kiképezni, de Praskovja Fedorova férje bosszúságára a gimnaziumba adta.

A lány odahaza tanult, okos volt, s a fiu is eszes, szorgalmas.

III.

Igy telt el Ilics Iván élete.

Már régi államügyész volt, több áthelyezést sikeresen elhárított, mert valami igen méltóság-teljes állásra várt, mikor váratlanul olyan körülmény lépett közbe, mely élete nyugalmit teljesen feloldta.

Ilics Iván arra várt, hogy egy olyan városba helyezik át törvényszéki elnöknek, amelyben felsőbb lányiskola is van, de Hoppe megelözte és elfoglalta helyét.

Ilics Iván izgatott lett, szemrehányásokat kezdett tenni föllevalóinak, úgy hogy elhidegülttek iránta s a legközelebbi előléptetésnél szintén mellőzték.

Ez 1880-ban történt.

Ez volt Ilics Iván életének leggonoszabb esztendeje.

Ugyanis bebizonyosodott, hogy fizetése nem áll arányban költségeivel, hogy barátai mind elfeledték, amit nagy és kegyetlen méltatlanságnak tartott, de mások egészen természetes dolgoknak tartották.

S apja sem tartotta többé kötelességének, hogy zavarából kisegítse.

Erezte, hogy mindenki eltávolodott tőle, hiszen úgy gondolták, hogy 3500 rubel fizetésből brilliánsan meg tud élni.

S az elmelőzötték fájdalommal érezte, hogy feleségének örökös háboruskodása, hogy adósságainak szaporodása messze sodorják attól a cél-tól, melyet mindenha kitűzött magának.

Ez év nyarán, hogy kiadásait csökkentse, szabadságra ment. Feleségével falura utazott s ott elégedett Praskovja Fedorovna bátyjával.

Falun, távol minden szolgálattól, először unatkozott életében Ilics Iván, nyugtalan lett s

arra a meggyőződésre jutott, hogy így nem élhet s hogy valami új rendszerhez kell folyamodnia.

Egy álmatlanul eltöltött éjszaka után, mi-alatt Ilics Iván a ház előtt fel s alá járkált, elhatározta, hogy Pétervárra utazik, hogy más, megfelelőbb állást szerezzen magának s hogy bosszút álljon azokon, akik nem tudják méltányolni. Más minisztériumba akart átlépni.

S másnap, felesége minden ellenkezése ellenére, Pétervárra utazott.

Azzal a szándékkal utazott oda, hogy más állást szerezzen s hogy 5000 rubelt kölcsönözön valahonnan.

Nem válogatott, nem volt előre kitűzött célja, csak állást keresett, ötezer rubelt s nem bánta, ha az intendatúrához kerül, ha valami bankba jut, ha a vasutchoz helyezik át, vagy ha a Mária császárnő-alapítványhoz osztják be. Mindenanron azt akarta elérni, hogy fizetése legalább 5000 rubel legyen s mindenanron meg akart válni előbbi hivatalos körétől, melyben éppenséggel nem méltányolták.

Es Ilics Iván utazását váratlan fényes siker koronázta.

Kurszokban az első kocsiszakasza Ilin Th. S. szállott be, régebbi ösmerőse, ki elmesélte neki azt a távirati tudósítást, hogy a minisztériumban legközelebb változások lesznek: Ivanovics Péter lesz Semjanovics Iván utóda.

A leendő miniszterválság azonkívül, hogy Oroszországra nézve is megvolt a maga jelentősége, Ilics Ivánt azért érdekelte, mert általa Petrovics Péter s annak kebelbarátja, Ivanovics is elő-terbe jut, ami neki szintén kedvező volt.

Ivanovics hivataltársa és barátja volt Ilics Ivánnak.

Moszkvában a hírt megerősítették s mikor Ilics Iván Pétervárra ért, ott találkozott Ivanovics-sal, ki megígérte neki, hogy az igazságügyminisztériumban helyezik el igényeivel képest.

Egy hét múlva feleségének a következőket táviratozta:

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szerda, 1902. november hó 5-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Szerda, 1902. november hó 5-én.
Kurucok Párisban.

Történeti vigjáték 3 felvonásban. Irta Berceik Árpád.
Személyek:
Kökényesy Gyenes Király Ádám Dezső
Zsófi Ligeti Fronsac Palfy
Kökényesydné Rákosi Torcy Náday
Rátky Császár Pomponne Alszegi
Szentpéteri Ujházy Villandy Paulayné
Baranyai Gái La Mothe Dömjén
Illosvay Gabányi Livry Rózsahygi
Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. november hó 5-én.
Fedák Sári vendégfelléptével
Csökön szerzett vőlegény.
Énekes bohózat 3 felvonásban. Irta Szigeti József.
Zenéjét szerzte: Serly Lajos.
Személyek:
Caonlai Balassa Traurer Vendrei
Béla Góth Előljásó Kazaliczky
Esztí Rostagni Irmag Tapolczai
Abrai Irén Fedák Futaki Szerémy
Barnyai Pothes Ripacs Hegedűs
Olga Nográdi Nefelejts Nikó
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. november hó 5-én.
Lili.
Énekes színmű 3 felvonásban. Írták: Hennouquin és
Millaud. Fordították Fái J. Béla és Evva Lajos
Zenéjét szerzte Herré.
Személyek:
Plinchard Szirmai Bousincourt Szabó
Batelière Szerdahelyi Bousincourtne Siposné
Hypothes Kovács Amelie Hegyi
Boinpan Horváth Antonine Dory
René Raskó Victorine Dory
Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. november hó 5-én.
Balkézről.
Bohóság 8 felvonásban. Irta Pierre Vober. Fordi-
totta Heitai Jenő.
Személyek:
Lavaréde Ráthonyi Férvollasné Tomcsányi
Colette Horváth Garrillós Dolli
Bridier Horos Ribouis Faragó
Bridierné Sziklainé Francis Iványi
Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. november hó 5-én.
Angol élet.
Irta Ráth István.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.
Egy éjjeli támadás
nagy kiállítású némajáték
szerzője: Paul Martinetti
Mary Lincke
koncert-énekeső
Little Fred
akrobata kutyájával
Trio Decaruse
olasz utcai énekesek
Alexandroff
orosz együttese
Marus, Sather, Karen, Hartmut, Baumann,
Leony, Tarka Szilapad, Ballet, Kozmográf.
Az előadás 6 óraker kezdődik.
A Miklósban reggel 5 óraker Vörös Elek cigányzenetára
hangverseny.
A HÁLÁPI-
fété — **CSUZ- és kőszvénykenőcs**
(RESTAURATOR)
feltöltülje az összes eddigi készítményeket, mert biztosan
gyógyít hervey v. idős reumatizmust, kőszvényes ízületi
bajokat, neurálgia, migránet és lábbajokat. Szemálmán
hála és elismerés-levél. Egy tubus ára 1 kor. 60 fill.
Kapható: "APOSTOL" gyógyszerárban
BUDAPEST, József-körút 41. szám.

RÉMI-MULATÓ.

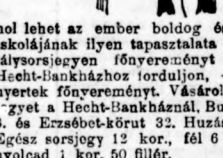
Király-utca 71.
Régi Tivadar, igazgató. Halmovici L., művezető
Pénztárfelvités 7 óraker. Kezdeté 8 óraker.
Az új szenzációs novemberi műsor rendkívüli sikere!
Eddig még Budapesten nem látott hallatlan mutatványok!
— **Georg és Gusztó Edler**
a „Sztivali alpecek” című jelenetükben
Georg Bonhairs-csoport
a jelenkor legszenzációsabb mutatványai
La belle Meloisa Titcomb
a világhírű délamerikai ének- és táncosné
The 4 Noiset
a világ legnagyobb szerűbb mű- és versenykerékparrosai
Charlotte Kara
(reol) Etolle Parisienne
Les Omankofszky
láncakrobaták, 8 gyermek fenomenális mutatványa a léna trapézén
valamint 19 elsőrangú művészi fellépéssel.
Minden önnep- és vasárnap 2 előadás.
Belépőjegyek elővételben 70 kr., kaphatók: tőzsde Andrassy-ut
88., tőzsde Erzsébet-körút 51. (Műrőpálya) és tőzsde Király u. 72.
Az előadás után a télikerékparrosok **Pécsi Hegedűs Gyula**
cigányzenekara hangversenyben reggel 5 óráig.

Üzlethelyiség-változás

miatt az összes raktáron lévő
különé minőségű
porcellán és majolika,
valamint
üveg-, disz- és használati
tárgyakat mélyen leszállí-
tott áron adom el.
Fischer Emil csász. és kir.
udv. szállító.
Budapest, Bécsi-utca 3.

Az iskola.

Az iskola a legfontosabb intézmény az életben. Aki boldogulni akar, annak iskolába kell járnia és legkedvesebb tanáraitól kell tanulnia. Az iskolában a legelőször tanítják a gyereket a munkának, a munkának a sikerének pillanatában ösztönöznek a jövőre. Legjobb iskola azonban mégis az élet-tapasztalat, mely megmutatja hol lehet az ember boldog és szerencsés. Az élet iskolájának ilyen tapasztalata az is, hogy aki ösztönöslegyen főnyereményt akar csinálni, az a Hecht-Bankhoz forduljon, — mert legelőször ott nyertek főnyereményt. Váslároljon tehát ösztönöslegyen a Hecht-Banknál, Budapest, Ferenciek-tere 9. és Erzsébet-körút 32. Huzás november 20. és 21. Egész sorsjegy 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

FÉRFI-, fiu- és gyermek-ruhák

a legnagyobb választékban csak valódi angol és hazai szövetelekből, saját műhelyemből a legjobbabb fagon szerint készítő, ajánlom szigorúan szabott olcsó árak mellett és pedig:
Téli kabátok, városi és utazóbundák, gazdasági kabátok szőrméből és a legújabbakból, Ulster felöltő, havelok, Ráglán, térnáltonyok, gyermek- és flu-costümek.
Mértékszertől rendelések pontosan és olcsón, valamint vidéki megrendelések is pontosan eszközöltöttek.
KELLER B. LIPÓT
Budapest, Károly-körút 10.

Török szerencsenaptára

A hónap mely napján születtem?
Mindenki kísérelje meg szerencsését a hónap azon napján, melyen született.

1	109059	11	51747	22	109641
2	79711	12	109626	23	6415
3	107297	13	41388	24	67190
4	8458	14	107202	25	109728
5	89374	15	4060	26	53077
6	109059	16	109650	27	107287
7	64494	17	51394	28	92741
8	107276	18	12305	29	5172
9	6301	19	109632	30	85135
10	109737	20	9023	31	109733
		21	60030		

A m. kir. szabadalm. osztályorsjáték I. osztályának tervszerű betétjel.
eredeti sorsjegy 1.50 kor. eredeti sorsjegy 6.— kor.
eredeti sorsjegy 3.— kor. eredeti sorsjegy 12.— kor.
Fenti számok esetleges biztosítására megrendelést azonnal, legkésőbb azonban november hó 10-ig kérünk.

Török A. és Társa

bankháza, Budapest.
Legnagyobb osztályorsjegy-iroda hazánkban.
Központ: Teréz-körút 46/c. sz.
FIÓKOK:
Váci-körút 4. szám.
Museum-körút 11. sz. Erzsébet-körút 54. sz.

ÉNZT

SORSJEGYEKRE
és
ERTEKPAPIROKRA
(visszafizethető teljes szerinti kisebb részletekben is) bármily összegot igen olcsón ad
Kováry Armin
bank- és váltó-társaság igazgatója, (tőzsde) Ferenciek-tere 9. Gróf Cziráky-palota.

Egyetlen

fényképezési műterem
Budapesten, hol a legkorszerűbb felvételek minden este 10 óráig készülnek.
RIVOLI, Kerepesi-ut 30.

AKI

Kossuth
korát
alaposan ismeri
akrja, azt a kort,
melyen Kossuth
lángszelleme a
haza sorsát irányította, rendelje meg

A mi bevált, az a jó.
Azt mondja a példaszó
A Hecht-Bankház szerencsése
B vált mindig évről-évre;
Jól jár, a ki arra vizsgál:
Legszerencsésebb a Hecht-Bankház.

Kernnél van Isten áldása,

a ki osztályorsjegyét nála veszi, azt
állandó szerencse kíséri.
Mig nem késő, rendelje meg Kern-nél, mert
osztályorsjegyét
szerezése mesés, a sorsjegyei áldásthözök
A kiszolgálás pártatlan előzetes, a befizetések pedig költségmentesek.
Huzás már e hó 20 és 21-én.
Mig szerencse számaink kis készlete tart,
kiszépen ellenében vagy utánvétel 1/3 1 kor.
50 fillért, 1/4 3 kor.-ért, 1/2 6 kor.-ért, 1/1 12 K.-ért
KERN BANKHÁZA oszt.-sorsjegy felárulósító
Budapest, VI., Teréz-körút 46/b.

Alapított 1865-ben.

A legjobb zongorák
pianók és harmonikumok
legelőször kaphatók tökéletes jóállás mellett
Heckenast Gusztáv
hírnemes zongora eladási- és kölcsönöz-intézetben
Budapestben, IV., Gizella-tér 2. szám.
Ehrbar és es kir. udvari zongoragyár, továbbá Bohled-
mayer és fia stuttgerti udvari zongoragyár és Thüringian
Organa C. a világ legjobb és legelőször harmoniummal együttil
képviselete. — Arjegytek ingyen.

MEZSEY JENŐNE Csokrok- és koszruk

ROVAL elővívragterme
a legfinaszabb klt-
teljesen korszerűen
kötve.
VIdeki megren-
delések azonnal
eszközöltöttek.
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 52. szám
A Royal szállóval szemben.

DÓCZI MÓR czipész

Budapest, Kerepesi-ut 10.
Sohol jobb, olcsóbb, elegánsabb és tartósabb cipőt nem kaphat, mint fenti jóhírnévű cégélt.
Férfi:
Posztó, cugos, bőrről 3.20, oroszakkal 3.50
Derby, burjnbőr angol bakancs . . . 3.50
Borjúbőr v. visz. fűző 3.20, cugos . . . 3.—
Elegáns francia sevro-cipők . . . 4.50
Amerikai box-bőr-cipők . . . 4.—
Lakk vagy box angol bakancs . . . 4.50
Szálló-vagy orosz-cipők . . . 4.—
Gyermekcipő 1.—. Fin- vagy leánycipő 2.—
Női:
Posztó, cugos, bőrről 2.—, oroszakkal 2.40
Zerge, fűző vagy cugos 3.—, gombos 3.50
Amerikai box, fűző, gombos v. cugos . 3.50
Sevro, fűző, gombos vagy cugos . . . 4.—
Szalva v. oroszakkal fűző v. cugos . . 3.50
Lakk, kivágott 1.50, korcsosított . . 2.—
Gyermekcipő 1.—. Fin- vagy leánycipő 2.—
Oszmák, teljesen vízmentesek 3.00
Halálbőr, kérti bőrrel, dupla talppal . 4.50
Vadász-cizma, halálbőr, bőrről készült. 6.—
Bugariabőrrel, erős háromszoros talppal 7.—
Gyermek-cizma-kőr v. lakkos 20—30; 2 frt. 31—38; 2 frt. 40.
Elsőrendű gummi-szarcipők: Férfi 1.50, női 1.30, gyermek 1.—
Képes nagy arjegytek, csomagolás és szállítóért ingyen. Vidéki rendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltöttek. 10 frton felül bérmentes. Nem megfelelő árut készséggel kicserélök.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operabáz	Nemzeti színház	VI. színház	Népszínház	Magyar színház
Csütörtök	A hugonották	A bögre A fővőny	A csökön szerzett vőlegény	Katalin	Balkézről
Péntek	Hunyady László	Halálós csönd	A csökön szerzett vőlegény	Niobe	Balkézről
Szombat	A bajazzók. Piros cipő	Halálós csönd	Loute	Niobe	Balkézről
d. u. Vasárnap este	A nürnbergi mesterdalnokok	A szigetvári vértanuk	A csökön szerzett vőlegény	Náni	B. A. L. E. K.
		Halálós csönd	Loute	Niobe	Balkézről

Minden sz6 egyszeri beiktatas... Minden sz6 egyszeri beiktatas...

ARAJRIRDETEK

A hirdetesekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-kört 18. szám.

Levélbéli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bélyegzet kell mellékelni.

Apró hirdeteseket... Apró hirdeteseket képzeltet...

Breuer növekedés... Breuer növekedés dohányszáraz...

Deutch Miksa... Deutch Miksa hírdeteliroda...

Engelmann Mór... Engelmann Mór gyorsajónyomda...

Fischer J. D... Fischer J. D. IV. Gerlicsi-utca 11.

Goldberger A. V... Goldberger A. V. hírdeteliroda...

Goldner Jozsef... Goldner Jozsef hírdeteliroda...

Goldner Mór... Goldner Mór hírdeteliroda...

Hassonfi és Vogler... Hassonfi és Vogler hírdeteliroda...

Jambrikovits... Jambrikovits hírdeteliroda...

Kerabeg Rozalia... Kerabeg Rozalia hírdeteliroda...

Leopold Gyula... Leopold Gyula hírdeteliroda...

Mészáros... Mészáros hírdeteliroda...

Smetek A. J... Smetek A. J. hírdeteliroda...

Sikray Samu... Sikray Samu hírdeteliroda...

Soprony V... Soprony V. hírdeteliroda...

Schwab Ferenc... Schwab Ferenc hírdeteliroda...

Világosító... Világosító hírlapjog megvásárlás...

Déltuti... Déltuti hírdeteliroda...

Ist. tanárjelölt... Ist. tanárjelölt hírdeteliroda...

Fischer J. D... Fischer J. D. hírdeteliroda...

Goldberger A. V... Goldberger A. V. hírdeteliroda...

Goldner Jozsef... Goldner Jozsef hírdeteliroda...

Goldner Mór... Goldner Mór hírdeteliroda...

Hassonfi és Vogler... Hassonfi és Vogler hírdeteliroda...

Jambrikovits... Jambrikovits hírdeteliroda...

Kerabeg Rozalia... Kerabeg Rozalia hírdeteliroda...

Leopold Gyula... Leopold Gyula hírdeteliroda...

Mészáros... Mészáros hírdeteliroda...

Smetek A. J... Smetek A. J. hírdeteliroda...

Sikray Samu... Sikray Samu hírdeteliroda...

Soprony V... Soprony V. hírdeteliroda...

Schwab Ferenc... Schwab Ferenc hírdeteliroda...

Schwab Ferenc... Schwab Ferenc hírdeteliroda...

Schwab Ferenc... Schwab Ferenc hírdeteliroda...

Schwab Ferenc... Schwab Ferenc hírdeteliroda...

Schwab Ferenc... Schwab Ferenc hírdeteliroda...

Schwab Ferenc... Schwab Ferenc hírdeteliroda...

Schwab Ferenc... Schwab Ferenc hírdeteliroda...

Schwab Ferenc... Schwab Ferenc hírdeteliroda...

Urasági butor... Urasági butor hírdeteliroda...

Borshordok... Borshordok hírdeteliroda...

Kérképár... Kérképár hírdeteliroda...

Csinos utcai... Csinos utcai hírdeteliroda...

Közpéiskola... Közpéiskola hírdeteliroda...

Szatóciszlet... Szatóciszlet hírdeteliroda...

Bécsi szobor... Bécsi szobor hírdeteliroda...

Kávéházban... Kávéházban hírdeteliroda...

Egyedül álló... Egyedül álló hírdeteliroda...

Nagy kereszt... Nagy kereszt hírdeteliroda...

KINÁLAT... KINÁLAT hírdeteliroda...

Angol, francia... Angol, francia hírdeteliroda...

Ebédkezést... Ebédkezést hírdeteliroda...

Jelesen... Jelesen hírdeteliroda...

Kálvány mester... Kálvány mester hírdeteliroda...

Elsőrendű... Elsőrendű hírdeteliroda...

Horvát... Horvát hírdeteliroda...

Finom ebéd... Finom ebéd hírdeteliroda...

Akadémiát... Akadémiát hírdeteliroda...

Hétfőnap szoba... Hétfőnap szoba hírdeteliroda...

Correptornak... Correptornak hírdeteliroda...

Körképár... Körképár hírdeteliroda...

Körképár... Körképár hírdeteliroda...

Mielőtt... Mielőtt hírdeteliroda...

Veszek... Veszek hírdeteliroda...

FRIED A... FRIED A hírdeteliroda...

Használt... Használt hírdeteliroda...

Részletfizetésre... Részletfizetésre hírdeteliroda...

Elsőrendű... Elsőrendű hírdeteliroda...

Láng Jakab... Láng Jakab hírdeteliroda...

BUDAPEST... BUDAPEST hírdeteliroda...

Általános érdeke... Általános érdeke hírdeteliroda...

VALÓ... VALÓ hírdeteliroda...

di francia különlegesség... di francia különlegesség hírdeteliroda...

POLGAR SANDOR... POLGAR SANDOR hírdeteliroda...

TANÁRJELÖLT... TANÁRJELÖLT hírdeteliroda...

Ügyvédeknek... Ügyvédeknek hírdeteliroda...

Szabóné... Szabóné hírdeteliroda...

Fodrász... Fodrász hírdeteliroda...

Csinosan... Csinosan hírdeteliroda...

Jó állapothban... Jó állapothban hírdeteliroda...

Uri-ke... Uri-ke hírdeteliroda...

Gummi... Gummi hírdeteliroda...

Radványi... Radványi hírdeteliroda...

Radványi... Radványi hírdeteliroda...

Radványi... Radványi hírdeteliroda...

Téli kabát... Téli kabát hírdeteliroda...

Pályázati... Pályázati hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...

Értékpaprok... Értékpaprok hírdeteliroda...